

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 8. detsember 2023
(OR. en)

16551/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0441(CNS)

COCON 51
VISA 243
FREMP 366
FRONT 404

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. detsember 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 930 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides, ning direktiivi (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 930 final.

Lisatud: COM(2023) 930 final

Brüssel, 6.12.2023
COM(2023) 930 final

2023/0441 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides, ning direktiivi (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus

{SEC(2023) 930 final} - {SWD(2023) 940 final} - {SWD(2023) 941 final} -
{SWD(2023) 942 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Liidu kodanikel, kes reisivad kolmandasse riiki või elavad kolmandas riigis, kus nende kodakondsusjärgsel liikmesriigil puudub saatkond või konsulaat, on õigus saada kaitset iga muu liikmesriigi diplomaatistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui seda saavad kõnealuse liikmesriigi kodanikud. See liidu kodakondsusest tulenev õigus, mis kehtestati Maastrichti lepinguga, on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 20 lõike 2 punktis c ja artiklis 23 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 46.

Kõnealune õigus kujutab endast liidu kodakondsuse välismõõdet ning on üks liidu kodanikuks olemise praktilisi eeliseid ja ehtne näide Euroopa solidaarsusest. See kaitseb liidu kodanikke, kui nad vajavad abi kolmandas riigis, kus nende liikmesriigil puudub esindus, näiteks juhul, kui neid on tabanud õnnetus või raske haigus, nad on langenud kuriteo ohvriks või on kaotanud oma reisidokumendid.

20. aprillil 2015 võttis nõukogu vastu direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides¹. Sellega asendati seni konsulaarkaitset reguleerinud valitsustevaheline raamistik². Liikmesriikidel oli kolm aastat ehk kuni 2018. aasta maikuuni aega see direktiiv oma õigusesse üle võtta³.

Komisjoni 2021. aasta tööprogrammis⁴ anti teada kavatsusest vaadata konsulaarkaitset käsitlevad liidu õigusnormid läbi, et parandada liidu ja liikmesriikide valmisolekut ja suutlikkust kaitsta ja toetada liidu kodanikke kriisi ajal. Läbivaatamine pidi aitama suurendada liidu toetavat rolli ja kasutada paremini tema ainulaadset delegatsioonide võrgustikku.

Lisaks võttis komisjon oma Euroopa tuleviku konverentsi järelmeetmena vastu võetud teatise kohustuse kaaluda uusi tegevusvaldkondi, nagu „Euroopa kodakondsuse muutmine kodanike jaoks käegakatsutavamaks, tugevdades muu hulgas sellega kaasnevaid õigusi ning andes selle kohta usaldusväärset ja kergesti kättesaadavat teavet“⁵.

Nõukogus 2022. aasta märtsis vastu võetud dokumendis „Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning

1 Nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides ning tunnistatakse kehtetuks otsus 95/553/EÜ (ELT L 106, 24.4.2015, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/637/oj>).

2 Nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 19. detsembri 1995. aasta otsus 95/553/EÜ Euroopa liidu kodanike kaitse kohta diplomaatistelt või konsulaaresindustest kaudu (EÜT L 314, 28.12.1995, lk 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1995/553/oj>).

3 Direktiivi artikli 17 lõige 1.

4 [COM\(2020\) 690 final](#).

5 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Euroopa tuleviku konverents. Visioonist reaalsuseks ([COM\(2022\) 404 final ja lisa](#)).

toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut“⁶, on öeldud, et „[s]amuti vaadatakse läbi ja tugevdatakse Euroopa välisesteenistuse kriisireageerimismehhanismid, oma konsulaarabimehhanismid ja kohapealne julgeolek, et parandada abi andmist liikmesriikidele, kes teevad jõupingutusi oma välismaal viibivate kodanike kaitsmiseks ja päästmiseks, ning toetada ELi delegatsioone, kui neil tuleb oma töötajaid evakueerida“⁷.

Komisjoni 2. septembri 2022. aasta aruandes nõukogu direktiivi (EL) 2015/637 rakendamise ja kohaldamise kohta⁸ on märgitud, et konsulaarkaitse taotluste esitamiseni viivate kriiside arv ja ulatus suurenevad. COVID-19 pandeemia (mis oli oma ulatuselt ja keerukuselt enneolematu), kriis Afganistanis, Venemaa agressioonisõda Ukrainas, konflikt Sudaanis, repatrieerimine Iisraelist ja Gazast ning muud sarnased kriisid on võimaldanud teha kindlaks senised lüngad ja kaaluda, kuidas tugevdada liidu kodanike õigust konsulaarkaitsele.

Kõike seda silmas pidades teeb komisjon ettepaneku muuta direktiivi (EL) 2015/637, et parandada ja tugevdada koordineerimis- ja koostöömeetmeid, mida on vaja selleks, et anda liidu kodanikele hõlpsamini konsulaarkaitset.

Konsulaarasutuste ja kodanike õiguskindluse tugevdamiseks paneb komisjon ette täpsustada, millal tuleb liidu kodanikku käsitada esindamata kodanikuna, kellel on õigus saada teiste liikmesriikide konsulaarasutustelt konsulaarkaitset. Direktiivis (EL) 2015/637 tehtavad muudatused peaksid tagama, et koostöö, mida teevad konsulaarasutused, keda toetavad liidu delegatsioonid, oleks paremini ühtlustatud.

Et kasutada parimal viisil ära liidu delegatsioonide võrgustikku, eelkõige neis kolmandates riikides, kus on esindatud vaid vähesed liikmesriigid, tuleks komisjoni arvates täpsustada liidu delegatsioonide ülesandeid ja edendada nende toetavat rolli. Eriti oluline on teha seda kriisiks valmisoleku ja kriisile reageerimise valdkonnas. Ettepanekuga nähakse ette, et iga kolmanda riigi tarvis koostatakse nn ühine konsulaarse erandolukorra lahendamise plaan (tuntud ka kui ELi ühine konsulaarkriisideks valmisoleku raamistik), mis aitab hõlbustada reageerimist võimalikele tulevastele konsulaarkriisidele. Lisaks luuakse ettepanekuga õiguslik alus nn ühiste konsulaarrühmade ehk liikmesriikide ja liidu institutsioonide konsulaarekspertidest koosnevate vabatahtlike valdkondadevaheliste rühmade võimalikuks lähetamiseks kriisist mõjutatud kolmandatesse riikidesse, et toetada liikmesriikide kohalikke konsulaarteenistusi, millel võib olla väike töötajate arv⁹.

Komisjon teeb ka ettepaneku parandada teabe liikumist liikmesriikide ja liidu institutsioonide vahel ning liidu kodanike teavitamist. See võimaldaks kodanikel teha teadlikumaid reisiotsuseid.

Lõpuks teeb komisjon ettepaneku ühtlustada sätteid, mis käsitlevad konsulaarkaitse andmisega seotud kulude rahalist hüvitamist. Pikalevenivate bürokraatlike menetluste

6 [ST 7371/22](#).

7 Selle peale loodi 2022. aasta juulis Euroopa välisesteenistuse juurde kriisidele reageerimise keskus. Tegemist on Euroopa välisesteenistuse alalise kriisidele reageerimise üksusega, mis teeb koostööd liidu institutsioonide, liikmesriikide ja partnerite kriisiüksustega.

8 Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/637 (mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides ning tunnustatakse kehtetuks otsus 95/553/EÜ) rakendamise ja kohaldamise kohta ([COM\(2022\) 437 final](#)).

9 Vt ka kolme institutsiooni juhtide ja Euroopa välisesteenistuse dokument ühiste konsulaarrühmade kohta ([ST 13619/20](#)).

vältimiseks peaks liikmesriikidel olema tulevikus õigus nõuda hüvitist otse asjaomaselt kodanikult. Rahalist hüvitist peaks olema õigus saada ka liidu delegatsioonidel, kui nad toetavad konsulaarkaitse andmist esindamata kodanikele. Neid uusi finantsmenetlusi tuleks samuti kohaldada direktiivi (EL) 2019/997¹⁰ kontekstis, milles on sätestatud tingimused ja kord ELi tagasipöördumistunnistuse andmiseks esindamata kodanikele kolmandates riikides ning kehtestatud sellise dokumendi ühtne vorming.

Kui liidu solidaarsust ja koostööd kodanike konsulaarkaitse parandamiseks välismaal tugevdatakse, tagab see liidu kodanikele võimaluse kasutada seda põhiõigust – iseäranis kriisi ajal – endiselt kooskõlas rangeimate standarditega.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Direktiivi (EL) 2015/637 artikli 9 punktis f on sõnaselgelt osutatud tagasipöördumistunnistuste väljaandmise vajadusele. Käesoleva ettepanekuga tagatakse, et direktiiv (EL) 2015/637 ja direktiiviga (EL) 2019/997 ette nähtud erinormid, mida kohaldatakse ELi tagasipöördumistunnistuste suhtes, püsivad üksteisega vastavuses.

Ühtlasi tagatakse käesoleva ettepanekuga kooskõla nõukogu otsusega 2010/427/EL,¹¹ milles on kindlaks määratud liidu delegatsioonide volitused. Vastavalt selle otsuse artikli 5 lõikele 10 peavad liidu delegatsioonid osutama kooskõlas ELi lepingu artikli 35 kolmanda lõiguga ja liikmesriikide taotluse korral liikmesriikidele abi diplomaatiliste suhete korraldamisel ja liidu kodanikele kolmandates riikides konsulaarkaitse tagamisel, kulutamata selleks täiendavaid ressursse.

Direktiiv (EL) 2015/637 sisaldab viiteid liidu elanikkonnakaitse mehhanismile,¹² mida kasutatakse elanikkonnakaitse valdkonna toetuse pakkumiseks liidu kodanikele konsulaarabi andmisel. Ettepanekuga tagatakse täielik kooskõla direktiivi (EL) 2015/637 ja liidu elanikkonnakaitse mehhanismi käsitlevate normide vahel. Seejuures võetakse arvesse kogemusi, mis on saadud COVID-19 pandeemiast ja 2021. aasta konsulaarkriisist Afganistanis.

Selleks et tagada konsulaarkaitse saamise õiguse praktiline rakendamine, jätkab liit läbirääkimisi nn konsulaarkaitse klauslite lisamise üle rahvusvahelistesse lepingutesse, et vabastada esindatud liikmesriigid 1963. aasta konsulaarsuhete Viini konventsiooni¹³ artiklis 8 sätestatud kohustusest teatada esindamata liidu kodaniku asukohaks olevale kolmandale riigile konsulaarkaitse andmisest.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas elanikkonnakaitse ja kriisile reageerimise põhimõtetega.

10 Nõukogu 18. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus ja tunnistatakse kehtetuks otsus 96/409/ÜVJP (ELT L 163, 20.6.2019, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/997/oj>).

11 Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj>).

13 Konventsiooniga saab tutvuda siin: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Kavandatava direktiiviga muudetakse direktiivi (EL) 2015/637. Seega on sellel samasugune õiguslik alus kui kõnealusel direktiivil, nimelt ELi toimimise lepingu artikkel 23. Osutatud sätte teise lõigu kohaselt võib nõukogu seadusandliku erimenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võtta vastu direktiive, millega kehtestatakse koordineerimis- ja koostöömeetmed esindamata liidu kodanikele konsulaarkaitse andmise hõlbustamiseks. Seda sätet kohaldatakse kõikide liikmesriikide suhtes.

Käesoleva ettepanekuga tehtavate muudatustega on kavas parandada meetmeid, mida on tarvis selleks, et hõlbustada direktiiviga (EL) 2015/637 ette nähtud konsulaarkaitse andmist esindamata kodanikele.

• Subsidiaarsus

Esindamata kodanikele antaval konsulaarkaitsele on oma olemuse tõttu piiriülene mõõde, sest tegemist on liidu kodakondsusest tuleneva õigusega, mida aitavad teostada muu kui kodaniku enda liikmesriigi ametiasutused.

Käesoleva ettepaneku eesmärki, nimelt aidata esindamata kodanikel oma ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis c sätestatud õigust paremini kasutada, ei suuda liikmesriigid iseseisvalt tulemuslikult saavutada, sest selleks on vaja muuta teatavaid direktiivi (EL) 2015/637 sätteid. Seetõttu on tarvis võtta meetmeid liidu tasandil.

Kui liidu tasandil meetmeid ei võetaks, jääksid direktiivi (EL) 2015/637 normid muutmata ja nende kohaldamisel kindlaks tehtud puudused seega kõrvaldamata. Lisaks ei võetaks neis arvesse hiljutistest konsulaarkriisidest saadud kogemusi. Selle tulemusena ei saaks liidu kodanikud kasutada oma õigust konsulaarkaitsele sellisel määral, nagu see oleks võimalik liidu tasandi meetmete abil.

• Proportsionaalsus

Käesoleva ettepaneku eesmärki on võimalik saavutada teatavate direktiivi (EL) 2015/637 sätete muutmisega.

Seda tehes ei lähe ettepanek oma eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale, kuna direktiivis (EL) 2015/637 sätestatud kehtivaid norme ega menetlusi ei muudeta põhjalikult. Eelkõige ei panda ette võtta kasutusele täiendavaid menetlusi, vaid püütakse hoopis kehtivaid menetlusi ühtlustada, et vähendada liikmesriikide halduskoormust ja hõlbustada konsulaarkaitse pakkumist. Näiteks võimaldaks ettepanek liikmesriikidel nõuda kulud mittediskrimineerival viisil sisse otse esindamata kodanikelt, selle asemel et taotleda kulude hüvitamist nende kodakondsusjärgselt liikmesriigilt.

Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangus¹⁴ on esitatud täpsemad selgitused eri poliitikavariantide, sealhulgas kõrvale lükatud variantide proportsionaalsuse kohta.

• Vahendi valik

Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 23 teise lõiguga on kavandatav õigusakt direktiiv.

14 SWD(2023) 941 final.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesolevas ettepanekus võetakse arvesse nõukogu konsulaarasjade töörühmas toimunud arutelusid, eriti mõttevahetust, mis toimus pärast seda, kui komisjon oli vastu võtnud oma aruande direktiivi (EL) 2015/637 rakendamise ja kohaldamise kohta, ning mille raames arutati, kuidas aidata liidu kodanikel veelgi hõlpsamalt kasutada oma õigust konsulaarkaitsele kolmandates riikides¹⁵. Nende arutelude tulemusena leidis nõukogu eesistujariik, et on põhjust direktiiv läbi vaadata ja tugineda seejuures eelkõige kogemustele, mis on saadud viimaste aastate konsulaarkriisidest.

Liikmesriikide ametiasutustele saadeti spetsiaalne küsimustik, millega koguda kvantitatiivseid andmeid liikmesriikide õigusaktide ja menetluste, konsulaarvõrgustike ja varade, nende pakutava konsulaarkaitse ning nende reisisiteabe- ja sidekanalite kohta. Lisaks paluti liikmesriikide ametiasutustel anda kvalitatiivset tagasisidet direktiivi (EL) 2015/637 kohaldamise, võimalike poliitikavariantide ning kogemuste kohta, mis olid saadud seoses konsulaaresinduste reaktsiooniga COVID-19 pandeemiale.

Liidu delegatsioonid vastasid veebiküsitlusele, mille kaudu sooviti neilt saada hinnangut kehtivale olukorrale (sealhulgas olukorrale kriisi ajal, nagu seda oli COVID-19 puhang) ning koguda nende arvamusi direktiivi (EL) 2015/637 toimimise ja nende seisukohti võimalike poliitikavariantide kohta.

2021. aastal korraldati viies valitud kolmandas riigis¹⁶ süvaintervjuud liidu delegatsioonide, liikmesriikide esinduste ja turismiorganisatsioonide või neis riikides elavate välismaalaste organisatsioonide ning konsulaarkaitse valdkonnas toetavat rolli mängivate liidu organite ametnikega.

Lisateavet saadud tagasiside kohta leiab käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangust.

- **Eksperti arvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon korraldas Eurobaromeetri kiiruuringu nr 485¹⁷ mitmesugustes ELi kodakondsuse ja demokraatiaga seotud küsimustes. Välitööd tehti liikmesriikides 2020. aasta veebruaris/märtsis. Muu hulgas uuriti seda, kui hästi tunnevad liidu kodanikud liidu kodakondsusega kaasnevaid õigusi, sealhulgas õigust saada konsulaarkaitset. Teine sarnane uuring tehti 2023. aastal¹⁸.

2020. aasta ELi kodakondsuse aruande¹⁹ koostamiseks korraldati 9. juulist 2020 kuni 1. oktoobrini 2020 avalik konsultatsioon konsulaarkaitse küsimustes. Aruandes kirjeldati repatrieerimiseks tehtud enneolematuid jõupingutusi, mille käigus suutsid liikmesriigid, keda toetasid komisjoni talitused ja Euroopa välis teenistus, ajavahemikul 2020. aasta veebruarist maini kogu maailmast koju tuua üle poole miljoni Euroopa kodaniku, keda takistasid koju naasmast COVID-19 reisipiirangud. Hinnanguliselt oli 2020. aastal 76 % liidu kodanikest

15 [ST 15876/22](#).

16 Costa Rica, Etioopia, Fidži, Montenegro ja Venemaa.

17 [Eurobaromeetri kiiruuring nr 485](#) „ELi kodakondsus ja demokraatia“, veebruar/märts 2020.

18 [Eurobaromeetri kiiruuring nr 528](#) „Kodakondsus ja demokraatia“, aprill/mai 2023.

19 Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2020. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta. Kodanike võimestamine ja nende õiguste kaitsmine“ ([COM\(2020\) 730 final](#)).

teadlik oma õigusest taotleda abi teistelt liikmesriikidelt, kui nende enda liikmesriigil ei ole kolmandas riigis saatkonda või konsulaati.

Lisaks kasutas komisjon konsultatsiooniprotsessi raames saadud üldsuse tagasisidet mõjuhindangu analüüsi ettevalmistamiseks.

Lõpuks koguti tõendeid ja analüüsiti neid ka komisjoni tellimusel tehtud spetsiaalse uuringu käigus²⁰. Lisateavet leiab käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindangust.

• **Mõjuhindang**

Mõjuhindangus²¹ rõhutatakse, et käesoleva algatuse üldeesmärk on aidata liidu kodanikel paremini kasutada oma õigust saada sellise kolmanda riigi territooriumil, kus nende kodakondsusjärgne liikmesriik ei ole esindatud, kaitset mõne teise liikmesriigi diplomaatistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui seda saavad kõnealuse liikmesriigi kodanikud.

Seda eesmärki võiks saavutada järgmiste erieesmärkide abil: i) suurendada liidu kodanike õiguskindlust seoses konsulaarkaitse saamise õiguse ulatusega; ii) tagada selge rollijaotus ning selged koordineerimis- ja koostöömehhanismid liikmesriikide ja liidu delegatsioonide vahel, sealhulgas juhuks, kui tekib kriis; iii) parandada teabe jagamist (esindamata) liidu kodanikele ja nende kodanikega toimuvat suhtlust ning iv) tõhustada rahalise hüvitamise korda ja laiendada selle kasutamist.

Mõjuhindangut koostades kaaluti iga erieesmärgi puhul mitut poliitikavarianti ja võimalikke meetmeid probleemide lahendamiseks.

Variantidega, mida kaaluti esimese eesmärgi saavutamiseks, püütakse tagada mõiste „esindamata kodanik“ täpsem ja parem määratlus, et liikmesriigid või liidu delegatsioonid ei keelduks esindamata kodanike abistamisest seetõttu, et nad olukorda valesti tõlgendavad või hindavad. Poliitikavariant 1a koosneb pehmetest meetmetest, variant 1b sisaldab aga seadusandlikke muudatusi, mis peaksid aitama muuta selgemaks direktiivis (EL) 2015/637 sisalduva määratluse ja direktiivi isikulise kohaldamisala. Poliitikavariant 1c seisneb „esindamatuse eelduse“ sissetoomises.

Teise erieesmärgi raames vaadeldi mõjuhindangus variante, mille abil lahendada probleeme, mis on seotud peamiste suhtluspõhimõtete ja -protsessidega liikmesriikide ja liidu delegatsioonide vahel, kui neil on tarvis võtta üksteisega ühendust, et pakkuda esindamata kodanikele konsulaarabi. Poliitikavariant 2a koosneb pehmetest meetmetest, mille abil paremini struktureerida eri kohustusi kohaliku konsulaarkoostöö võrgustikes. Poliitikavariandiga 2b tehakse ettepanek anda kohalike koostöökoosolekute juhatamise ülesanne liidu delegatsioonidele. Poliitikavariant 2c kätkeb seadusandlikke muudatusi, mille alusel määratakse ühistes konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanides kindlaks selge ülesannete jaotus eri osalejate vahel, ning vaadatakse läbi juhtriigi mõiste. Samuti tehakse selle variandiga ettepanek lisada need plaanid ja nn ühised konsulaarrühmad direktiivi (EL) 2015/637. Poliitikavariant 2d sisaldab õiguslikke muudatusi, mille eesmärk on selgitada liidu delegatsioonide toetavat rolli. Eelkõige on kavas viia see kooskõlla Euroopa välisteenistuse toimimist käsitleva otsusega. Variant 2e seisneb õiguslikes muudatustes,

20 [Mõjuhindangut toetav uuring](#), sealhulgas selle [lisad](#).

21 SWD(2023) 941 final.

millega antakse liidu delegatsioonidele uus pädevus osutada esindamata kodanikele kolmandates riikides taotluse korral otse konsulaarkaitset.

Kolmanda erieesmärgi saavutamiseks kavandatud poliitikavariandid on suunatud kodanikega suhtlemisega seotud probleemide peamistele põhjustele: i) probleemid teabe jagamisel liikmesriikide ja liidu poolt ning ii) puudulik teave välismaal reisivate või elavate kodanike kohta. Esimesele punktile on suunatud poliitikavariant 3a, mille õiguslike muudatustega on kavas kehtestada uued teavitamisnõuded, ning poliitikavariant 3b, millega on kavas luua liidu reisinõustamisportaal. Teise punktiga tegelemiseks soovitatakse poliitikavariandi 3c raames korraldada kogu liitu hõlmav teavituskampaania ning variandiga 3d nõutakse, et liikmesriigid edendaksid meetmeid, mis võimaldaksid liidu kodanikel välismaale reisimisest või seal elamisest teada anda või seda registreerida.

Neljanda erieesmärgi saavutamiseks kavandatud poliitikavariantide abil püütakse vähendada rahalise hüvitamise korra keerukust ja suurendada selle tõhusust, et laiendada selle kasutamist ja kiirendada hüvitamisprotsessi nii liidu kodanike kui ka liikmesriikide jaoks. Poliitikavariant 4a sisaldab pehmeid meetmeid protsessi täpsustamiseks ja liikmesriikide koolitamiseks, variant 4b aga õiguslike muudatusi, millega on kavas parandada menetlusi ja laiendada neid liidu delegatsioonidele, et tagada Euroopa välisteenistuse toimimist käsitlevas otsuses sätestatud eelarve neutraalsuse nõude täitmine.

Mõjuhindangus esitatud analüüsi põhjal koosneb eelistatud poliitikavariantide kombinatsioon järgmistest konkreetsetest variantidest: 1b, millega täpsustatakse direktiivis (EL) 2015/637 sisalduvat määratlust ja direktiivi isikulist kohaldamisala, 2b, millega antakse liidu delegatsioonidele kohalike koostöökoosolekute juhatamise ülesanne, 2c, mille kohaselt määratakse ühistes konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanides kindlaks selge ülesannete jaotus eri osalejate vahel ning vaadatakse läbi juhtriigi mõiste, 2d, millega täpsustatakse liidu delegatsioonide toetavat rolli, 3a teavitamise kohta, 3d, millega edendatakse meetmeid, mis võimaldaksid liidu kodanikel välismaale reisimisest või seal elamisest teada anda või seda registreerida, ning 4b, millega parandatakse finantsmenetlusi.

Eelistatud poliitikavariantide kombinatsiooni peamine eelis on see, et liidu kodanikele tagatakse paremini ja tulemuslikumalt nende põhiõigus saada konsulaarkaitset samadel tingimustel kui seda saavad abi andva liikmesriigi kodanikud. See saavutatakse menetluste täpsustamise kaudu ning seeläbi, et liikmesriikidele ja liidu delegatsioonidele tagatakse suurem õiguskindlus. Muud eelised seisnevad paremas suhtluses liidu kodanikega, kellele pakutakse lihtsamat juurdepääsu usaldusväärsele teabele ning kelle reise ja välismaal elamise registreerimise võimalust parandatakse. Eelistatud meetmed toovad kaasa ka mõningase kokkuhoiu, aitavad tõhustada liikmesriikide haldusasutuste tegevust, säästa aega ja vähendada liidu kodanike koormust.

Eelistatud poliitikavariandi kulud on väga piiratud ning neid kannavad liikmesriigid ja liit, sealhulgas liidu delegatsioonid.

6. juulil 2023 esitas õiguskontrollikomitee uuesti esitatud mõjuhinnangu projekti kohta reservatsioonidega positiivse arvamuse²².

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesoleva ettepaneku ettevalmistamisel ei leitud, et see avaldaks konkreetset mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Kooskõlas põhimõttega „vaikimisi digitaalne“ nähakse ettepanekuga ette, et teave tuleb esitada masinloetaval kujul. See hõlbustab teabe automaatset töötlemist.

- **Põhiõigused**

Käesoleva ettepanekuga rakendatakse liidu kodanike põhiõigust diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele. See õigus on tagatud ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktiga c ja artikliga 23 ning harta artikliga 46.

Niivõrd, kui sellega tugevdatakse liidu delegatsioonide rolli ja toimimist konsulaarkaitse osutamise toetajatena, mõjutab ettepanek vahetult ja positiivselt harta artikli 41 kohaldamist. Kõnealune säte sisaldab liidu kodanike põhiõigust sellele, et liidu institutsioonid ja muud liidu organid käsitleksid nende küsimusi õiglaselt, läbipaistvalt ja tõhusalt.

Ettepanek mõjutab ka harta artiklit 7, milles sisaldub õigus eraelu austamisele, ja artiklit 8, milles sisaldub õigus isikuandmete kaitsele. Kodanike isikuandmete töötlemine, sealhulgas nende andmete kogumine, nendega tutvumine ja nende kasutamine, mõjutab harta kohast õigust eraelu puutumatussele ja õigust isikuandmete kaitsele. Nende põhiõiguste riive peab olema õigustatud²³. Seoses õigusega isikuandmete kaitsele, sealhulgas seoses andmeturbega, kohaldatakse asjakohaseid liidu õigusnorme²⁴. Erandit liidu andmekaitsekorra kavandatud ei ole. Liikmesriigid peavad kooskõlas liidu andmekaitse normidega rakendama selgeid reegleid, tingimusi ja kaitsemeetmeid.

Vastava sätte lisamisega tagatakse ettepanekuga ka õigus tõhusale õiguskaitsevahendile (harta artikkel 47).

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek avaldab mõju komisjoni ja liidu delegatsioonide halduskuludele. Piiratud korduvad personali- ja muud halduskulud kaetakse eelarverubriigist „Halduskulud“.

Ettepaneku finantsmõju ja selle mõju eelarvele on üksikasjalikult selgitatud sellele lisatud finantsselgituses.

22 SEC(2023) 930.

23 Vt nt kohtuotsus, 17. oktoober 2013, Schwarz, C-291/12, EU:C:2013:670.

24 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Muudetud direktiivi (EL) 2015/637 rakendamise jälgimiseks on oluline rakendada realistlikku lähenemisviisi ja mitte koormata sellega üleliia liikmesriikide konsulaarasutusi. Liikmesriikidel palutakse esitada komisjonile igal aastal teave piiratud arvu põhinäitajate kohta.

Kaheksa aasta möödudes hindab komisjon direktiivi (EL) 2015/637 käesoleva ettepanekuga muudetud sõnastuses ja avaldab aruande, milles esitab peamised järeldused.

• Selgitavad dokumendid

Direktiivi nõuetekohase rakendamise tagamiseks on vaja vastavustabelite vormis selgitavaid dokumente.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Artikkel 1 sisaldab järgmisi direktiivis (EL) 2015/637 tehtavaid muudatusi (ülejäanud sätteid ei muudeta):

Artikkel 6. Selle artiklis tehtavate muudatuste eesmärk on selgitada, millal ei saa liikmesriiki pidada kolmandas riigis esindatuks seetõttu, et tal ei ole saatkonda ega konsulaati, mis oleks reaalselt võimeline konsulaarkaitset pakkuma. Selleks lisatakse uus lõige, milles sätestatakse kriteeriumid, mida see saatkond või konsulaat, kellelt esindamata kodanik konsulaarkaitset taotleb, peab arvestama, et teha kindlaks, kas kodaniku liikmesriigil puudub saatkond või konsulaat, mis oleks reaalselt võimeline konkreetsel juhul konsulaarkaitset pakkuma. Nende kriteeriumide kohaldamisel tuleks lähtuda kohalikest oludest.

Teises uues lõikes täpsustatakse, et kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi aukonsuli olemasolu võib arvesse võtta üksnes juhul, kui kodaniku taotletud abi kuulub aukonsuli pädevusse. Selle eesmärk on vältida olukorda, kus kodanikud jäävad abita, sest ehkki nende liikmesriigil on olemas aukonsul, ei ole see pädev kodanikke abistama.

Artikkel 7. Liikmesriikidevahelistest kokkulepetest teavitamist käsitlevad sätted viiakse üle uude artiklisse 13b, kus need pannakse kokku muude teavitamisinõuetega. Lisatakse uus lõige, mis võimaldab esindatud liikmesriikidel kriisiolukorras abitaotlusi edasi suunata olemasoleva suutlikkuse alusel. Nii tagatakse olemasolevate ressursside tõhus kasutamine sellistes olukordades.

Lisaks on muudatuste eesmärk täpsustada, et taotlusi suunavad edasi need konsulaarasutused, kelle poole pöördui. Abi taotlevatelt esindamata kodanikelt ei tohiks paluda, et nad pöörduksid mõne teise liikmesriigi poole. Lisaks tuleks kodanikele nende taotluse edasisuunamisest teada anda.

Artikkel 9. Sellesse artiklisse lisatakse viide evakueerimisele, et katta kõik olukorrad, kus liidu kodanikud päästetakse ja viiakse hädaolukorrast mõjutatud piirkonnast turvalisse kohta, mis ei pea tingimata olema mõne liikmesriigi territoorium, ning olukorrad, kus liidu kodanikud

repatrieeritakse liidu territooriumile. Lisaks asendatakse viide otsusele 96/409/ÜVJP²⁵ viitega direktiivile (EL) 2019/997, sest esimene on viimasega kehtetuks tunnistatud.

Artikkel 10. Lisatakse uus lõige, milles täpsustatakse, et liikmesriigid võivad kaasata oma koordineerimis- ja koostöömeetmetesse ka julgeolekutöötajaid ja sõjaväelasi, aukonsuleid, rahvusvahelisi organisatsioone või kolmandate riikide diplomaatilisi ja konsulaarasutusi. Peale selle võetakse [inglisekeelse versiooni] lõikes 4 kasutusele lühend „EEAS“, võttes arvesse artiklisse 7 tehtud muudatusi.

Artikkel 11. Selle artikli muudatustega selgitatakse liidu delegatsioonide toetavat rolli ning loetletakse nende kõige olulisemad ülesanded. Uues lõikes 2 sätestatakse, et liidu delegatsioonid peavad toetama liikmesriike konsulaarkaitse andmisel kooskõlas Euroopa välis teenistuse toimimist käsitleva otsuse artikli 5 lõikega 10, mis tähendab, et nad peavad seda tegema liikmesriikide taotlusel ja ilma täiendavaid ressursse kulutamata ning täitma muu hulgas konkreetseid konsulaarabi ülesandeid.

Artikkel 12. Täpsustatakse kohaliku konsulaarkoostöö reegleid ning loetletakse eelkõige teemad, mida tuleb kohaliku konsulaarkoostöö koosolekul käsitleda.

Artikkel 13. See artikkel jagatakse kaheks: artiklis 13 keskendutakse kriisiks valmisolekule ja uues artiklis 13a kriisidele reageerimisele. Artikliga 13 kehtestatakse kohustus koostada kriisiks valmisoleku põhivahendina ühised konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanid ning korraldada igal aastal konsulaarõppused nende plaanide testimiseks.

Lisatakse uus lõige, milles nõutakse, et liikmesriigid pakuksid oma kodanikele võimalust registreerida end pädevates riiklikes ametiasutustes või teatada neile asutustele oma reisidest kolmandatesse riikidesse või elamisest kolmandates riikides. Selle eesmärk on muuta teave kolmandas riigis viibivate liidu kodanike hinnangulise arvu ja asukoha kohta paremini kättesaadavaks, pidades silmas vajadust olla kriisideks valmis ja neile reageerida. Samuti hõlbustaks see kriisiolukorras olevate kodanikega ühenduse võtmist.

Lõpetuseks peaksid liikmesriigid astuma samme, et koordineerida oma reisinõuannetes tehtavaid muudatusi juba varajases etapis. Eriti oluline on see kriisiolukordades.

Artikkel 13a. See uus artikkel põhineb direktiivi (EL) 2015/637 artikli 13 lõigetel 2–4. Varem artikli 13 lõikes 2 sisaldunud sätteid liidu tasandi päästemeeskondade kohta laiendatakse, et lisada võimalus lähetada ühiseid konsulaarrühmi, milles osalemine peaks olema liikmesriikidele vabatahtlik.

Artikkel 13b. Selle uue artikliga konsolideeritakse direktiivis (EL) 2015/637 juba sisalduvad eri teavitamisnõuded. Lisaks nõutakse liikmesriikidelt, et nad esitaksid mõningad statistilised andmed. Selle eesmärk on parandada direktiivi rakendamise jälgimist. Vajaduse korral tuleks need andmed esitada masinloetavas vormingus.

Artikkel 13c. Selle uue artikliga nähakse ette, et liikmesriigid peaksid võtma meetmeid, millega teavitada kodanikke nende õigusest konsulaarkaitsele, nagu see on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis c. Selleks on artiklis loetletud näited võimalikest

25 Nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 25. juuni 1996. aasta otsus 96/409/ÜVJP tagasipöördumistunnistuse kehtestamise kohta (EÜT L 168, 6.7.1996, lk 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1996/409/oj>).

meetmetest, nagu ELi toimimise lepingu artikli 23 esimese lause trükkimine passi. Sellele võimalusele on juba osutatud komisjoni soovitus K(2007) 5841²⁶. Asjaomastesse jõupingutustesse peaksid andma oma panuse komisjoni talitused ja Euroopa välis teenistus.

Artikkel 14. Kohandatakse konsulaarkaitse kulude hüvitamise reegleid, nähes ette, et need kulud peab eelkõige hüvitama abi saanud esindamata kodanik otse kas taotluse esitamisel või mõnes hilisemas etapis. Abistav liikmesriik peaks abi saanud kodaniku kodakondsusjärgselt liikmesriigilt kulude hüvitamist taotlema ainult juhul, kui abi saanud kodanik ei ole kulusid hüvitanud. Lõpuks lisatakse eraldi lõige, mis sisaldab liikmesriike toetavate liidu delegatsioonide kantud kulude hüvitamise reegleid.

Artikkel 15. Sellesse artiklisse tehtavad muudatused tagavad kooskõla artiklisse 14 tehtud muudatustega. Peale selle lisatakse uus lõige, millega nähakse ette, et kulude hüvitamist võivad taotleda ka liikmesriigid, kes kriisiolukordades abistavad esindatud kodanikke, sest sellistes olukordades ei pruugi olla võimalik neid esindamata kodanikest eristada või ei pruugi see olla praktikas teostatav. Eesmärk on vähendada halduskoormust, mis tuleneks kahe eri menetluse kohaldamisest. Viimast lõiku kohandatakse tagamaks, et direktiivi (EL) 2015/637 kohaseid hüvitisi võetaks arvesse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi võimaliku panuse kindlaksmääramisel kooskõlas finantssätetega, mida selliste panuste suhtes kohaldatakse.

Artikkel 15a. Selles uues artiklis käsitletakse komiteemenetlust, mida kohaldatakse rakendusaktide vastuvõtmise suhtes vastavalt artikli 13b lõikele 4 ja artikli 14 lõikele 6.

Artikkel 16a. See uus artikkel sisaldab norme, mida kohaldatakse isikuandmete töötlemise suhtes konsulaarkaitse pakkumise eesmärgil, sealhulgas juhul, kui seda on vaja teha konsulaarjuhtumi laadi tõttu. Samuti on selles juttu isikuandmete eriliikide töötlemisest ning isikuandmete edastamisest kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele, näiteks selleks, et korraldada evakuatsioonilende.

Artikkel 16b. Selle uue artikliga rakendatakse põhiõigust tõhusale õiguskaitsevahendile konsulaarkaitse kontekstis.

Artikkel 19. Sellesse artiklisse lisatakse uus lõige, millega nähakse ette, et direktiivi (EL) 2015/637 tuleb hinnata kaheksa aastat pärast muudatuste ülevõtmist liikmesriikide õigusesse.

Artikkel 2 sisaldab järgmisi direktiivis (EL) 2019/997 tehtavaid muudatusi:

Artikkel 5. Kohandatakse selles artiklis sisalduvat viidet direktiivi (EL) 2015/637 finantssätetele, sest ettepanekuga kohandatakse direktiivi (EL) 2015/637 artikli 14 lõigete numbrid.

26 Komisjoni 5. detsembri 2007. aasta soovitus K(2007) 5841, mis käsitleb passidesse EÜ asutamislepingu artikli 20 lisamist (ELT L 118, 6.5.2008, lk 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2008/355/oj>).

Ettepanek:

NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides, ning direktiivi (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 23 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust¹,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu direktiiviga (EL) 2015/637,² millega on kehtestatud koostöö- ja koordineerimismeetmed liidu esindamata kodanike konsulaarkaitse hõlbustamiseks, rakendatakse õigust, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 23 esimeses lõigus ja mida on korratud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 46.
- (2) Konsulaarkaitse taotluste esitamist tingivate kriiside sagedus ja ulatus aina suureneb. COVID-19 pandeemia, kriis Afganistanis, Venemaa agressioonisõda Ukrainas, konflikt Sudaanis, repatrieerimine Iisraelist ja Gazast ning muud sarnased kriisid on andnud võimaluse teha kindlaks püsivad lüngad ja kaaluda, kuidas veelgi lihtsustada võimalust kasutada õigust konsulaarkaitsele. Senistest kogemustest õppides ning selleks, et menetlusi kodanike ja konsulaarasutuste jaoks lihtsustada, tuleks muuta direktiivis (EL) 2015/637 sätestatud reeglid ja menetlused selgemaks ja neid tuleks ühtlustada, et pakkuda liidu esindamata kodanikele – eriti kriisiolukordades – tõhusamalt konsulaarkaitset. Liikmesriikide ja liidu tasandil juba olemas olevaid vahendeid tuleks kasutada parimal viisil nii kohapeal kolmandates riikides kui ka pealinnade tasandil.
- (3) Direktiivis (EL) 2015/637 on esindamata kodanik määratletud kui iga kodanik, kellel on sellise liikmesriigi kodakondsus, mis ei ole kolmandas riigis esindatud. Selle kohaselt ei ole liikmesriik kolmandas riigis esindatud, kui tal ei ole selles riigis alalist saatkonda ega konsulaati või kui tal ei ole selles riigis saatkonda, konsulaati või

1 ELT C [...], [...], lk [...].

2 Nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides ning tunnistatakse kehtetuks otsus 95/553/EÜ (ELT L 106, 24.4.2015, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/637/oj>).

aukonsulit, kellel on reaalselt võimalik pakkuda konkreetsel juhul konsulaarkaitset. Senised kogemused näitavad, et viimati nimetatud kriteeriumi täidetust on raske kindlaks teha, sest direktiivis (EL) 2015/637 puuduvad üksikasjalikumad kriteeriumid. Selle tulemusena võivad konsulaarasutused, kelle poole kodanikud on pöördunud, pidada neid ekslikult kodakondsusjärgse liikmesriigi poolt esindatuks, ja seega konsulaarkaitse andmisest keelduda.

- (4) Konsulaarasutuste ja kodanike õiguskindluse tugevdamiseks on asjakohane sätestada üksikasjalikumad kriteeriumid, mis aitaksid hinnata, kas liidu kodanikku tuleb pidada esindamata kodanikuks ja seega õigustatuks saada konsulaarkaitset liikmesriigilt, kelle konsulaarasutustega ta on ühendust võtnud. Need kriteeriumid peaksid olema piisavalt paindlikud ja neid tuleks kohaldada, võttes arvesse kohalikke olusid, näiteks reisimise lihtsust või julgeolekuolukorda asjaomasel kolmandas riigis. Endiselt tuleks kaaluda ka selliseid olulisi aspekte nagu juurdepääsetavus ja lähedus.
- (5) Esimese kriteeriumina peaksid konsulaarasutused arvesse võtma seda, kui keeruline on asjaomasel kodanikul saada mõistliku aja jooksul turvaliselt ühendust oma kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonna või konsulaadiga või kõnealusel saatkonnal või konsulaadil asjaomase kodanikuga, ning arvestama seejuures taotletud abi laadi ja kiireloomulisust ning kodaniku käsutuses olevaid – ennekõike rahalisi – vahendeid. Kodanikku tuleks näiteks põhimõtteliselt käsitada esindamata kodanikuna, kui ta on kaotanud oma reisidokumendid ja vajab ELi tagasipöördumistunnistust, ent oma kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonda või konsulaati minekuks peaks ta vahepeal ööbima või lendama, mida temalt sellises olukorras eeldada ei saaks.
- (6) Arvesse tuleks võtta ka kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonna või konsulaadi võimalikku sulgemist, iseäranis kriisiolukorras. Kui see saatkond või konsulaat, kust esindamata kodanik konsulaarkaitset taotleb, ei ole võimeline aegsasti kinnitama, et kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkond või konsulaat toimib ja selle poole on võimalik pöörduda, tuleks kodanikku käsitada esindamata kodanikuna.
- (7) Esinduse puudumise mõistet tuleks tõlgendada, lähtudes eesmärgist tagada reaalselt kodaniku õigus konsulaarkaitsele. Kui kodaniku suunamine tema kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonda või konsulaati seaks konsulaarkaitse andmise tõenäoliselt ohtu, eriti juhul, kui asja kiireloomulisus nõuab taotluse saanud saatkonna või konsulaadi viivitamatut tegutsemist, tuleks kodanikku käsitada esindamata kodanikuna. Eriti oluline on see kriisiolukordades, kus õigeaegselt abist ilma jäämine võib tuua kodanikele kaasa väga negatiivseid tagajärgi.
- (8) Kuna aukonsulid ei paku tavaliselt sama laia teenuste valikut kui saatkonnad või konsulaadid, tuleks kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi aukonsuli olemasolu kodaniku esindatuse kindlakstegemisel arvesse võtta üksnes siis, kui tema taotletud abi kuulub aukonsuli pädevusse.
- (9) Esindamata kodanikel on õigus paluda konsulaarkaitset ükskõik millise liikmesriigi saatkonnalt või konsulaadilt. Samas annab direktiiv (EL) 2015/637 liikmesriikidele võimaluse sõlmida esindamata kodanike tõhusa kaitse tagamiseks kahepoolseid kokkuleppeid. Need ei ole aga esindamata kodanikele konsulaarkaitse andmise eeltingimuseks. Oluline on täpsustada, et juhul kui sellised kokkulepped on sõlmitud, peavad taotluse asjaomasele saatkonnale või konsulaadile edasi suunama selle liikmesriigi ametiasutused, kelle poole pöörduti, mitte kodanik ise.

- (10) Kui tekib kriisiolukord, mis toob kaasa suure hulga konsulaarkaitse taotlusi, tuleks anda asjaomasel kolmandas riigis esindatud liikmesriikide saatkondadele ja konsulaatidele võimalus leppida kokku, et nad jaotavad taotlused vastavalt olemasolevale suutlikkusele eesmärgiga see suutlikkus parimal viisil ära kasutada. Liidu delegatsioonid võivad neid seejuures abistada.
- (11) Taotlusi ei tohiks edasi suunata, kui see seaks konsulaarkaitse osutamise ohtu, eriti juhul, kui asja kiireloomulisus nõuab selle liikmesriigi saatkonna või konsulaadi viivitamatut tegutsemist, kelle poole pöördui. See võib näiteks kehtida tõsise meditsiinilise hädaolukorra või pealtnäha meelevaldse vahistamise korral. Lisaks tuleks esindamata kodanikele nende taotluse edasisuunamisest teatada.
- (12) Direktiivi (EL) 2015/637 artiklis 9 on esitatud mitteammendav loetelu kõige tavalisematest juhtudest, mille korral esindamata kodanikud võivad taotleda esindatud liikmesriikidelt konsulaarabi. Õigusselguse huvides tuleks aga täpsustada, et abi liigid katavad nii evakueerimise ehk isikute päästmise ja nende üleviimise hädaolukorrast mõjutatud piirkonnast kas samas riigis või muus kolmandas riigis asuvasse turvalisse kohta, kui ka repatrieerimise ehk isikute toimetamise liikmesriikide territooriumile.
- (13) Esindamata kodanikele konsulaarkaitset andes peaksid liikmesriigid võtma arvesse selliste haavatavate rühmade erivajadusi nagu saatjata alaealised, rasedad, piiratud liikumisvõimega isikud, puuetega inimesed või isikud, kellele võib osaks saada diskrimineerimine ükskõik millisel harta artiklis 21 osutatud alusel.
- (14) Kolmandates riikides ohvriks langenud liidu kodanikele on vaja tagada optimaalne õiguskaitse – see nõuab tihedamaid kontakte ja koostööd kolmandate riikide ametiasutuste ja tugiorganisatsioonide ning liikmesriikide konsulaarasutuste ja tugiorganisatsioonide vahel.
- (15) Õigusselguse huvides tuleks nõukogu direktiivi (EL) 2019/997³ vastuvõtmise tõttu ajakohastada viidet tagasipöördumistunnistusele.
- (16) Kui see on konsulaarkaitse andmiseks asjakohane ja vajalik, peaks liikmesriikidel olema õigus kaasata oma koordineerimis- ja koostöömeetmesse ka julgeolekutöötajaid ja sõjaväelasi, aukonsuleid, rahvusvahelisi organisatsioone või kolmandate riikide diplomaatilisi ja konsulaarasutusi. See võib olla eriti oluline kriisiolukordades.
- (17) Hiljutised sündmused on toonud esile liidu delegatsioonide märkimisväärse panuse, mida nad annavad tihedas koostöös liikmesriikidega sellesse, et õigus konsulaarkaitsele saaks rakendatud. Nii on see olnud eelkõige sellistes kolmandates riikides, kus on esindatud vähesed liikmesriigid. Samuti on see esile tulnud kriisiolukordades ja teabe vahetamisel. Seega on asjakohane selgitada liidu delegatsioonide toetavat rolli konsulaarkaitse saamise õiguse rakendamisel. Järje- ja talitluspidevuse huvides peaksid liidu delegatsioonid harilikult juhatama kohaliku konsulaarkoostöö koosolekuid ning vedama eest ühise konsulaarse erandolukorra lahendamise plaani koostamist ja selles plaanis kokkuleppele jõudmist. Koordineerimise ja esindamata kodanike tõhusa kaitse tagamiseks peaksid liidu delegatsioonid aitama tihedas koostöös liikmesriikidega kooskõlastada ka kriisidele reageerimist.

3 Nõukogu 18. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus ja tunnistatakse kehtetuks otsus 96/409/ÜVJP (ELT L 163, 20.6.2019, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/997/oj>).

- (18) Direktiivis (EL) 2015/637 on sätestatud praktilised vahendid, mille abil liidu delegatsioonid saavad vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklile 35 aidata rakendada õigust konsulaarkaitsele. Liidu delegatsioonid peaksid toetama liikmesriike esindamata kodanikele konsulaarkaitse pakkumisel, kui liikmesriigid seda taotlevad, ja nad ei tohiks kulutada selleks tegevuseks täiendavaid ressursse, nagu on sätestatud nõukogu otsuse 2010/427/EL⁴ artikli 5 lõikes 10. Liikmesriikidel peaks olema võimalik paluda liidu delegatsioonidel täita konkreetseid konsulaarabi ülesandeid, sealhulgas juhtudel, millele on osutatud direktiivi (EL) 2015/637 artiklis 9. Abistav liikmesriik või asjakohasel juhul kodakondsusjärgne liikmesriik peaks andma liidu delegatsioonile kogu teabe, mis on toetavate ülesannete täitmiseks vajalik.
- (19) Tagamaks valmisoleku võimalikeks konsulaarkriisideks, mis nõuavad esindamata kodanikele abi andmist, peaks kohalik konsulaarkoostöö liikmesriikide ja kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide vahel hõlmama teabevahetust selliste kodanikega seotud küsimustes, sealhulgas nende julgeoleku ja ohutuse asjus, samuti tuleks selle koostöö raames koostada ühised konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanid ja korraldada konsulaarõppusi. Esindamata liikmesriikide konsulaarasutuste jaoks võib olla väga tähtis, et nad kaasatakse kohaliku konsulaarkoostöösse, kui koordineeritakse konsulaarkriisideks valmisoleku ja kriisidele reageerimise meetmeid.
- (20) Konsulaarkriisideks valmistumine on oluline, et kindlustada tõhus reaktsioon kriisi tekkides. Seepärast peaksid liikmesriigid Euroopa välis teenistuse toetusel tagama, et kõigis kolmandates riikides arutatakse ja rakendatakse asjakohaseid valmisolekumeetmeid esindamata kodanike kaitseks.
- (21) Varasemad kriisid on näidanud, kui oluline on kriisimeetmete planeerimine kolmandates riikides ja kui kasulikud on ühised konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanid ehk ELi ühised konsulaarkriisideks valmisoleku raamistikud, milles osalevad kõigi liikmesriikide diplomaatilised ja konsulaarasutused ning kohalik liidu delegatsioon. Need plaanid peaksid olema kohandatud kohalikele oludele, neis sisalduvad kohustused peaksid olema esindatud ja esindamata liikmesriikide ning liidu delegatsiooni vahel selgelt jaotatud ning need peaksid sisaldama menetlusi ja toiminguid, mida kriisi korral kohalikul tasandil rakendada, pöörates erilist tähelepanu esindamata kodanike konsulaarkaitsele.
- (22) Direktiivis (EL) 2015/637 sätestatud kehtivate koordineerimismeetmete tulemuslikkust tuleks suurendada: ühiste konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanide koostamine ja iga-aastane ajakohastamine tuleks muuta kohustuslikuks kõigi kolmandate riikide puhul, ent plaanide üksikasjalikkuse tase võib kohalikest oludest sõltuvalt erineda. Selleks tuleks kindlaks määrata nende plaanide olulised elemendid, nagu asjaomase kolmanda riigi konsulaarolukorra analüüs, sealhulgas esindamata kodanikke kõige tõenäolisemalt tabada võivate stsenaariumide riski hinnang, konsulaarkriisideks tehtavad ettevalmistused, teabe vahetamine kohaliku konsulaarkoostöö raames ja liidu kodanikega ning kohalike ametiasutuste ja asjaomaste kolmandate riikidega tehtava koostöö kord.
- (23) Konsulaarabi tõhusa koordineerimise tagamiseks tuleks ühistes konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanides vajaduse korral arvestada ka juhtriikide ehk asjaomases kolmandas riigis esindatud ning esindamata kodanikele kriisi ajal antavat abi koordineerivate ja juhtivate liikmesriikide rolli ja vastutust. Lisaks tuleks ühiseid

4 Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välis teenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

konsulaarse erandolukorra lahendamise plaane konsulaarõppuste raames igal aastal hinnata, tagamaks, et need on endiselt asjakohased. Samas ei tohiks ühiseid konsulaarse erandolukorra lahendamise plaane käsitada liikmesriikide endi kehtivaid kriisikavasid asendavatena või nende endi kodanikele konsulaarabi andmise kohustust mõjutavatena.

- (24) Ühiste konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanide koostamisel on äärmiselt oluline teada kolmandas riigis viibivate liidu kodanike hinnangulist arvu ja asukohta, eelkõige juhuks, kui kodanikke on tarvis evakueerida või repatrieerida. Lisaks peaks liidu kodanikel olema kriisi korral võimalik saada oma kodakondsusjärgselt liikmesriigilt vajalikku teavet. Seetõttu on tähtis, et liikmesriigid annaksid oma kodanikele võimaluse registreerida end pädevates riiklikes ametiasutustes või teatada neile asutustele sobival viisil ja asjakohaste vahendite abil oma reSIDest kolmandasse riiki või elamisest kolmandas riigis. Selleks peaksid liikmesriigid kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate liidu ja riigisiseste õigusaktidega kehtestama nõutavate isikuandmete kategooriad ja selliste andmete säilitamistähtjad.
- (25) Liikmesriigid jagavad reisinõuandeid ehk teavet konkreetsetesse kolmandatesse riikidesse reisimise suhtelise ohutuse kohta ning see võimaldab reisijatel teha teadliku otsuse konkreetse reisisihtkoha kohta, sealhulgas sellise kohta, mis asub kolmandas riigis, kus nende kodakondsusjärgne liikmesriik ei ole esindatud. Reisinõuannete andmise eest vastutab liikmesriik ise, ent on asjakohane neid nõuandeid omavahel koordineerida, et tagada nende võimalikult kooskõlastatud tase, mis on eriti oluline juhul, kui tekib kriisiolukord. Selleks võiks kokku leppida reisinõuannetes osutatud riskitasemete ühtses struktuuris, kasutades Euroopa välis teenistuse turvalist platvormi. Võimaluse korral peaks selline koordineerimine toimuma varajases etapis, kui liikmesriigid kavatsevad oma reisinõuannete taset muuta.
- (26) Selleks et kriisidele tulemuslikult reageerida, on tõhus koordineerimine hädavajalik. Sellise koordineerimise tagamiseks peaksid liikmesriike toetama Euroopa välis teenistuse juures tegutsev kriisidele reageerimise keskus ja komisjoni juures tegutsev hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus. Liidu koordineeritud reaktsioon kriisidele on eriti oluline inimeste evakueerimist nõudvatel juhtudel, sest see aitab tulemuslikult anda kättesaadavat toetust ja kasutada parimal viisil ära olemasolevad evakuatsioonivõimalused. Sel põhjusel tuleks teavet olemasolevate evakuatsioonivõimaluste kohta aegsasti jagada, sealhulgas juhul, kui pääste- ja evakuatsiooniooperatsioonideks kasutatakse sõjalisi vahendeid.
- (27) COVID-19 pandeemia tõi esile vajaduse selle järele, et liikmesriigid teeksid koostööd ja toetaksid üksteist valdkondadevahelistes kriisirühmades, millele viidatakse kui ühiste konsulaarrühmadele. Ühise konsulaarrühma lähetamine kriisiolukorras olevasse kolmandasse riiki võib olla ülitähtis, aitamaks vältida olukorda, kus esindatud liikmesriikide konsulaarasutused ei suuda enam kõigi nõudmistega toime tulla.
- (28) Ühised konsulaarrühmad peaksid rajanema sellistel põhimõtetel nagu vabatahtlik osalus, solidaarsus esindatud liikmesriikidega, võrdsus sisemisi tööstruktuure käsitlevate otsuste tegemisel, rühmade koosseisu lihtsus, kulude jagamine – iga liikmesriik, liidu institutsioon või organ kannab oma tegevuskulud ise –, paindlikkus, liidu koordineeritud reaktsiooni nähtavus ja avatus asjaomastele kolmandatele riikidele.
- (29) Et olemasolevat suutlikkust kriisiolukordades parimal viisil rakendada, tuleks ühiste konsulaarrühmade lähetamisel tagada koostoime muude kriisile reageerimise

meetmetega, näiteks kasutada ära väljuvad repatrieerimis- või humanitaarabi transportivad lennud.

- (30) Abivajavate liidu kodanike toetamiseks on oluline anda neile usaldusväärset teavet selle kohta, kuidas kolmandates riikides konsulaarabi saada. Komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus peaksid aitama seda eesmärki saavutada selle kaudu, et nad levitavad asjakohast teavet, sealhulgas teavet, mida liikmesriigid peavad andma oma konsulaarvõrgustike ja nende kolmandate riikide kohta, mille suhtes nad on sõlminud praktilised kokkulepped, mis käsitlevad esindamata kodanikele konsulaarkaitse pakkumise kohustuste jagamist. Teabe töötlemise hõlbustamiseks tuleks see esitada masinloetavas vormingus.
- (31) Liikmesriigid peaksid võtma lisameetmeid, et aidata veelgi suurendada liidu kodanike teadlikkust oma õigusest konsulaarkaitsele, ning võtma arvesse ka puuetega inimeste erivajadusi. Kuna sellega kaasnevad liikmesriikidele vaid piiratud kulud, oleks üks võimalus, mida on juba käsitletud komisjoni soovitus K(2007) 5841,⁵ trükkida liikmesriikide välja antavatesse passidesse ELi toimimise lepingu artikli 23 sõnastus, et suurendada kodanike teadlikkust oma õigusest diplomaatiliste ja konsulaarasutuste pakutavale kaitsele. Samuti võiksid liikmesriigid levitada teavet esindamata kodanike õiguse kohta saada konsulaarkaitset nii oma reisinõuannetes kui ka konsulaarabiga seotud kampaaniates. Samuti võiksid nad teha koostööd kolmandatesse riikidesse reise pakkuvate reisijateveeteenuse osutajate ja transpordisõlmedega, näiteks kutsuda neid lisama konsulaarkaitse saamise õigust käsitleva asjakohase teabe oma klientidele pakutavasse teabematerjali.
- (32) Direktiivi (EL) 2015/637 finantsäätteid tuleks kohandada, et lihtsustada hüvitamist ja tagada endiselt rahalise koormuse jagamine. Eelkõige peaks esindamata kodanikel olema võimalik hüvitada abistava liikmesriigi osutatud teenuse kulud otse ja selle liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel – see aitaks vältida halduskoormust, mis tuleneb kulude tagasimaksmise taotlemisest kodaniku kodakondsusjärgselt liikmesriigilt. Lisaks peaks liikmesriikidel olema lubatud selliste kulude sissenõudmisest loobuda. Kuna teatavates olukordades ei pruugi esindamata kodanikel olla võimalik tasuda kulusid kohe abi taotlemisel, eriti juhul, kui nende sularaha ja maksevahendid on varastatud, tuleb sellisteks puhkudeks ette näha, et abistava liikmesriigi konsulaarasutused võivad neilt nõuda tagasimaksekohustuse allkirjastamist. Sellisel viisil võivad abistava liikmesriigi ametiasutused nõuda kulude hüvitamist pärast seda, kui abi osutamisest on möödunud neli nädalat.
- (33) Kui kodanik ei ole tasunud kulusid kas kohe taotluse esitamisel või maksnud neid tagasi hilisemas etapis, kui abistav liikmesriik on tagasimaksekohustuse alusel seda nõudnud, peaks abistaval liikmesriigil olema õigus nõuda, et tasumata kulud hüvitaks esindamata kodaniku kodakondsusjärgne liikmesriik. Et vältida olukorda, kus kulude hüvitamise taotlused esitatakse pika ajavahemiku järel, tuleks abistavale liikmesriigile ja kodakondsusjärgsele liikmesriigile määrata vastavalt kas taotluse esitamiseks või kulude hüvitamiseks mõistlik tähtaeg.
- (34) Liikmesriigid peaksid liidu delegatsioonidele nende toetuse esindamata kodanikele konsulaarkaitse pakkumisel hüvitama, et tagada sellise toetuse andmine ilma täiendavaid ressursse kulutamata, nagu on nõutud otsuse 2010/427/EL artikli 5 lõikes 10.

5 Komisjoni 5. detsembri 2007. aasta soovitus K(2007) 5841, mis käsitleb passidesse EÜ asutamislepingu artikli 20 lisamist (ELT L 118, 6.5.2008, lk 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2008/355/oj>).

- (35) Direktiivi (EL) 2015/637 I ja II lisas sisalduvad vormid on aegunud ja need tuleks välja jätta. See ei tohiks takistada liikmesriikidel, kelle õiguses on praegu kõnealuste vormide kasutamine ette nähtud, jätkata pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist nende kasutamist.
- (36) Kriisiolukorras abi andes ei pruugi olla võimalik esindamata ja esindatud kodanikke eristada või ei pruugi see olla praktikas teostatav ning võimalus abistada esindamata kodanikke võib eeldada või tähendada abi andmist liidu kodanikele, kes võivad olla esindatud. On oluline täpsustada, et sellistes olukordades tuleks direktiivi (EL) 2015/637 sätteid kulude hüvitamise kohta kohaldada ka konsulaarkaitse suhtes, mida abistav liikmesriik on pakkunud teise liikmesriigi esindatavatele kodanikele. See peaks aitama vältida seda, et kehtestatakse kaks eraldi hüvitamismenetlust, mis sõltuvad sellest, kas abistatavat kodanikku käsitatakse esindatud või esindamata kodanikuna.
- (37) Juhul kui kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1313/2013/EL⁶ artikli 16 lõikega 7 kasutatakse suurõnnetuste korral kolmandates riikides liidu kodanikele konsulaarabi andmisel elanikkonnakaitsealase toetuse pakkumiseks liidu elanikkonnakaitse mehhanismi, kohaldatakse kõnealuses otsuses sisalduvaid finantssätteid. Eelkõige peavad rahalist abi taotlevad ja sellist abi saavad liikmesriigid andma komisjonile teavet muudest allikatest, sealhulgas liikmesriikidest ja abistatud kodanikelt saadud rahaliste panuste kohta, ning tagama, et nad ei saaks muudest allikatest topeltrahastust.
- (38) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva direktiivi rakendamiseks seoses masinloetava vorminguga, mida liikmesriigid peavad teabe esitamiseks kasutama, ja seoses finantsmenetlustes kasutatavate vormidega, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁷.
- (39) Esindamata kodanikele konsulaarkaitse osutamine nõuab isikuandmete töötlemist konsulaarkaitset taotleva isiku isikusamasuse kontrollimiseks, abistava liikmesriigi ja kodakondsusjärgse liikmesriigi ametiasutuste vahelist koostööd ja koordineerimist, taotletud abi andmist, rahalise hüvitise taotluste menetlemist ja asjakohaste kontaktandmete vahetamist. Iga kord, kui liikmesriigid isikuandmeid taotlevad, peaks see toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679,⁸ sealhulgas eesmärgi piiritlemise põhimõtte ja võimalikult vähete andmete kogumise põhimõttega. Isikuandmete töötlemine liidu institutsioonides ja organites Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁹ tähenduses peaks aga toimuma kooskõlas kõnealuses määruses sätestatud normidega.

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj>).

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning

- (40) Võttes arvesse, et konsulaarülesanded võivad märkimisväärselt erineda ning hõlmata tundlikke olukordi, nagu arest, vangistus, vigastus või kuriteo ohvriks olemine, on vaja tagada, et liikmesriikide pädevatel asutustel ning asjaomastel liidu institutsioonidel ja organitel oleks liidu kodanikele konsulaarkaitse pakkumiseks juurdepääs kogu vajalikule teabele, sealhulgas isikuandmetele, ning et neil oleks võimalik seda teavet vahetada. Seetõttu peaks liikmesriikide pädevatel asutustel ning liidu institutsioonidel ja organitel, kui viimased oma toetust pakuvad, olema õigus töödelda konkreetset liiki isikuandmeid, eeldusel et see on asjaomasele isikule konsulaarkaitse andmiseks tingimata vajalik. Nende isikuandmete hulgas peaksid olema terviseandmed, et anda konsulaarkaitset sellisele esindamata kodanikule, kes on raskesti vigastatud või raskelt haige. Juhul kui on tarvis välja anda ELi tagasipöördumistunnistus, tuleb töödelda isikute näokujutist. Esindamata kodaniku abistamine, muu hulgas tema õigusnõuete kaitsmine, võib erandkorras nõuda ka selliste isikuandmete töötlemist, mis paljastavad isiku rassilise või etnilise päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused, ametiühingusse kuulumise või seksuaalse sättumuse. Teatavatel juhtudel võib konsulaarabi andmiseks olla tarvis töödelda geneetilisi andmeid, näiteks kui abi antakse raske õnnetuse korral, mis nõuab teovõimetuks muutunud isiku kordumatut tuvastamist, või juhul, kui on vaja tuvastada isiku isadus. Lisaks sellele võivad aresti või kinnipidamisega seotud konsulaarasjad nõuda pädevatelt asutustelt süüdimõistvate kohtuotsuste ja süütegudega seotud isikuandmete töötlemist.
- (41) Konkreetset liiki isikuandmeid töödeldes peaksid liikmesriikide pädevad asutused ning liidu institutsioonid ja organid tagama sobivad erimeetmed andmesubjektide huvide kaitseks. Võimaluse korral tuleks sellised isikuandmed krüpteerida ja töötajate õigust isikuandmete eriliikidele juurde pääseda tuleks selgelt reguleerida.
- (42) Kui konsulaarkaitse osutamiseks tuleb liidu kodanike isikuandmeid edastada kriisile reageerimise meetmetes osalevatele kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, näiteks Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile, tuleks seda teha kooskõlas määruse (EL) 2016/679 V peatükiga ja määruse (EL) 2018/1725 V peatükiga.
- (43) Töödeldavate isikuandmete suhtes kohaldatavaid kaitsemeetmeid, nagu kogutud isikuandmete maksimaalne säilitamistähtaeg, on veel vaja täpsustada. Kohaldatavate kulude sissenõudmise tagamiseks on vaja, et andmete maksimaalne säilitamistähtaeg oleks abistava liikmesriigi või liidu institutsioonide ja organite puhul 12 kuud ning kodakondsusjärgse liikmesriigi puhul 24 kuud. Kodakondsusjärgse liikmesriigi suhtes kohaldatav pikem säilitamistähtaeg on vajalik ka selleks, et hoida ära võimalikku kuritarvitamist või muid pettusi, sealhulgas olukorda, kus isikud paluvad korduvalt konsulaarkaitset ja püüavad sellist käitumist varjata, pöördudes eri liikmesriikide konsulaarasutuste poole. Kui isikuandmed sisaldavad ametiisikute, näiteks aukonsulite kontaktandmeid, tuleks neid säilitada seni, kuni isik on asjaomane kontaktisik. Taotlejate isikuandmete kustutamine ei tohiks mõjutada liikmesriikide suutlikkust jälgida käesoleva direktiivi kohaldamist.
- (44) Harta artikli 47 kohaselt peab igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi rikutakse, olema õigus tõhusale õiguskaitsevahendile. Selle põhiõiguse rakendamiseks konsulaarkaitse kontekstis tuleks lisada direktiivi (EL) 2015/637 teksti sätte õiguskaitse kättesaadavuse kohta.

isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

- (45) Seepärast tuleks direktiivi (EL) 2015/637 vastavalt muuta.
- (46) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi eesmärke piisavalt saavutada, küll aga saab neid kehtivate liidu õigusnormide kohandamise vajaduse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid koosõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nende eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (47) Koosõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta¹⁰ kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud.
- (48) Vastavalt määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikele 1 on konsulteeritud Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse¹¹ [kuupäev],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi (EL) 2015/637 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artiklid 6 ja 7 asendatakse järgmistega:

„Artikkel 6

Esinduse puudumine

1. Käesoleva direktiivi tähenduses ei ole liikmesriik kolmandas riigis esindatud, kui tal ei ole selles riigis alalist saatkonda ega konsulaati või kui tal ei ole selles riigis saatkonda või konsulaati, millel on reaalselt võimalik pakkuda konkreetsel juhul konsulaarkaitset.
2. Selleks et teha kindlaks, kas liikmesriigil on saatkond või konsulaat, millel on reaalselt võimalik pakkuda konkreetsel juhul konsulaarkaitset, võtab saatkond või konsulaat, kust esindamata kodanik konsulaarkaitset taotleb, kohalikke olusid silmas pidades arvesse järgmisi kriteeriume:
 - (a) kui raske on asjaomasel kodanikul saada mõistliku aja jooksul turvaliselt ühendust oma kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonnaga või konsulaadiga või kõnealusel saatkonnal või konsulaadil saada ühendust asjaomase kodanikuga, võttes arvesse taotletud abi laadi ja kiireloomulisust ning kodaniku käsutuses olevaid vahendeid;
 - (b) isiku kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonnaga või konsulaadiga võimalik sulgemine, sealhulgas juhud, mil ei ole võimalik saada mõistliku aja jooksul kinnitust, et asjaomane saatkond või konsulaat toimib ja selle poole saab pöörduda;

10 ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

11 ELT C [...], [...], lk [...].

- (c) kas kodaniku suunamine tema kodakondsusjärgse liikmesriigi saatkonda või konsulaati võib tõenäoliselt ohtu seada konsulaarkaitse andmise, eriti juhul, kui asja kiireloomulisus nõuab taotluse saanud saatkonna või konsulaadi viivitamatut tegutsemist.
3. Tehes kooskõlas lõikega 2 kindlaks, kas liikmesriigil on saatkond või konsulaat, millel on reaalselt võimalik pakkuda konkreetsel juhul konsulaarkaitset, võib kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi aukonsuli olemasolu arvesse võtta üksnes juhul, kui kodanik on taotlenud abi, mis kuulub aukonsuli pädevusse.

Artikkel 7

Konsulaarkaitse kättesaadavus ja muud kokkulepped

1. Esindamata kodanikel on õigus paluda konsulaarkaitset ükskõik millise liikmesriigi saatkonnalt või konsulaadilt.
2. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, võib liikmesriik alaliselt esindada teist liikmesriiki ning liikmesriikide saatkonnad ja konsulaadid võivad vajaduse korral alati sõlmida kohustuste jagamist käsitlevaid praktilisi kokkuleppeid, et pakkuda esindamata kodanikele konsulaarkaitset.

Sellistel juhtudel suunab saatkond või konsulaat, millelt esindamata kodanik konsulaarkaitset taotleb, kuid mis ei ole vastavalt konkreetsele kehtivale kokkuleppele pädev seda andma, kodanikult saadud taotluse edasi asjaomasele saatkonnale või konsulaadile, välja arvatud juhul, kui see seaks ohtu konsulaarkaitse andmise, eriti kui asja kiireloomulisus nõuab taotluse saanud saatkonna või konsulaadi viivitamatut tegutsemist.

3. Kriisiolukorras, millega kaasneb suur hulk konsulaarkaitse taotlusi, võivad asjaomases kolmandas riigis esindatud liikmesriikide saatkonnad ja konsulaadid leppida liidu delegatsiooni toetusel kokku, et nad jaotavad taotlused vastavalt olemasolevale suutlikkusele, välja arvatud juhul, kui see seaks ohtu konsulaarkaitse andmise, eriti kui asja kiireloomulisus nõuab taotluse saanud saatkonna või konsulaadi viivitamatut tegutsemist. Taotluste jaotamises võib eelnevalt kokku leppida ka ühises konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanis, millele on osutatud artiklis 13, ning taotlusi jaotades võib lõike 2 kohaselt sõlmitud praktilistest kokkulepetest kõrvale kalduda.
4. Lõike 1 kohaselt kaitset taotlevatele esindamata kodanikele antakse alati teada, kui nende taotlus lõike 2 või 3 kohaselt edasi suunatakse.“

- (2) Artikli 9 punktid e ja f asendatakse järgmistega:

„e) hädaolukorras abistamine, evakueerimine ja repatrieerimine;

f) vajadus direktiiviga (EL) 2019/997* kehtestatud ELi tagasipöördumistunnistuse järele.

* Nõukogu 18. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus ja tunnistatakse kehtetuks otsus 96/409/ÜVJP (ELT L 163, 20.6.2019, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/997/oj>).“

- (3) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid teatavad Euroopa välis teenistusele selle teenistuse turvalise saidi kaudu oma välisministeeriumi asjaomase(d) kontaktisiku(d).“;

(b) lisatakse lõige 5:

„5. Kui see on konsulaarkaitse andmiseks asjakohane ja vajalik, võivad liikmesriigid kaasata oma koordineerimis- ja koostöömeetmetesse ka aukonsuleid ning oma julgeolekutöötajaid ja sõjaväelasi, rahvusvahelisi organisatsioone või kolmandate riikide diplomaatilisi ja konsulaarasutusi.“

(4) Artiklid 11, 12 ja 13 asendatakse järgmistega:

*„Artikkel 11
Liidu delegatsioonide roll*

1. Liidu delegatsioonid teevad liikmesriikide saatkondade ja konsulaatidega tihedat koostööd ja koordineerivad nendega oma tegevust, et aidata edendada kohalikku konsulaarkoostööd ning kriisideks valmisolekut ja neile reageerimist, eelkõige selle kaudu, et nad
 - (a) pakuvad kättesaadavat logistilist tuge, sealhulgas kontoriruumi ja korralduslikke vahendeid, näiteks ajutist majutust artikli 13a lõikes 2 osutatud konsulaartöötajatele ja ühistele konsulaarrühmadele;
 - (b) hõlbustavad liikmesriikide saatkondade ja konsulaatide vahelist teabevahetust;
 - (c) hõlbustavad vajaduse korral teabevahetust kohalike ametiasutuste, kolmandate riikide diplomaatiliste ja konsulaarasutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonidega;
 - (d) teevad kättesaadavaks üldise teabe abi kohta, mida esindamata kodanikel võib olla õigus saada, eelkõige teabe praktiliste kokkulepete kohta, kui sellised kokkulepped on sõlmitud;
 - (e) juhatavad kohaliku konsulaarkoostöö koosolekuid, millele on osutatud artikli 12 lõikes 2;
 - (f) koordineerivad artiklis 13 osutatud ühiste konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanide koostamist ja nendes kokkuleppele jõudmist;
 - (g) osalevad kooskõlas artikliga 13a kriisile reageerimise meetmetes, sealhulgas toetavad juhtriiki, kui see on vajalik ja asjakohane.
2. Liidu delegatsioonid toetavad kooskõlas otsuse 2010/427/EL artikli 5 lõikega 10 liikmesriike konsulaarkaitse pakkumisel esindamata kodanikele. Selleks võivad nad muu hulgas täita liikmesriikide taotlusel ja nende nimel konkreetseid konsulaarabi ülesandeid. Abistav liikmesriik ja kodakondsusjärgne liikmesriik esitavad liidu delegatsioonile kogu vajaliku teabe vastava juhtumi kohta.

*Artikkel 12
Kohalik konsulaarkoostöö*

1. Liikmesriikide konsulaarasutused ja liidu delegatsioon igas kolmandas riigis teevad kohalikku konsulaarkoostööd.

2. Kohaliku konsulaarkoostöö koosolekutel vahetatakse korrapäraselt teavet järgmise kohta:
 - (a) liidu kodanike ohutus ja julgeolek ning muud seotud küsimused;
 - (b) ühiste konsulaarsete demaršide koostamine ja edastamine kolmandate riikide ametiasutustele, kui see on vajalik;
 - (c) artiklis 13 viidatud ühiste konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanide koostamine, nendes kokkuleppele jõudmine ja nende läbivaatamine;
 - (d) ühiste konsulaarõppuste korraldamine;
 - (e) artikli 7 lõikes 2 osutatud praktilised kokkulepped, millega tagatakse esindamata kodanike tõhus kaitse asjaomases kolmandas riigis.
3. Kui liikmesriikide konsulaarasutused ei ole kokku leppinud teisiti, juhatab koosolekuid liidu delegatsiooni esindaja. Liidu delegatsiooni puudumise korral juhatab koosolekuid mõne liikmesriigi esindaja.

Artikkel 13
Kriisiks valmisolek

1. Artiklis 12 kirjeldatud kohaliku konsulaarkoostöö raames koostavad liikmesriigid ja Euroopa välisteenistus iga kolmanda riigi kohta ühise konsulaarse erandolukorra lahendamise plaani ja lepivad selles kokku. Ühist konsulaarse erandolukorra lahendamise plaani tuleb igal aastal ajakohastada ja see peab sisaldama järgmist:
 - (a) riigi konsulaarolukorra analüüs, sealhulgas ülevaade liikmesriikide saatkondadest või konsulaatidest, liidu kodanike hinnanguline arv ja nende asukoht ning liidu kodanikke kõige tõenäolisemalt tabada võivate stsenaariumide riski hinnang;
 - (b) konsulaarkriisiks tehtavad ühised ettevalmistused, sealhulgas kindlad suhtluskanalid ja kontaktid kohaliku konsulaarkoostöö raames ning suhetes kohalike ametiasutuste ja asjaomaste kolmandate riikidega;
 - (c) konsulaarkriisile reageerimiseks tehtavad ühised ettevalmistused, sealhulgas menetlused teabe jagamiseks ja vahetamiseks kohaliku konsulaarkoostöö raames ja liidu kodanikega, kriisikohtumised ning kohalike ametiasutuste ja asjaomaste kolmandate riikidega tehtav koostöö ning kriisiaegsed ja -järgsed meetmed;
 - (d) juhul kui mõni liikmesriik võtab asjaomases kolmandas riigis juhtriigi rolli, nagu on osutatud artikli 13a lõikes 3, siis tema kohustuste kirjeldus;
 - (e) muu asjakohane teave.
2. Seal, kus liidu delegatsioon on olemas, koordineerib see ühise konsulaarse erandolukorra lahendamise plaani koostamist ja plaanis kokkuleppele jõudmist, tuginedes asjaomases kolmandas riigis esindatud liikmesriikide saatkondade või konsulaatide ja esindamata liikmesriikide konsulaarasutuste panusele. Ühised konsulaarse erandolukorra lahendamise plaanid tehakse kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele, Euroopa välisteenistusele ja komisjoni talitustele.

Neis kolmandates riikides, kus liidu delegatsioon puudub, koordineerib plaani koostamist ja selles kokkuleppele jõudmist artikli 12 lõike 3 kohaselt kokku lepitud kohaliku konsulaarkoostöö koosolekute juhataja, keda toetab Euroopa välis teenistus.

3. Liikmesriigid ja liidu delegatsioonid korraldavad igal aastal konsulaarõppusi, et ajakohastada ja parandada ühist kohapealset valmisolekut võimalikuks konsulaarkriisiks ja oma suutlikkust sellisele kriisile reageerida.
4. Liikmesriigid annavad oma õigusest lähtudes kodanikele võimaluse registreerida end pädevates riiklikes ametiasutustes või teatada neile asutustele sobival viisil ja asjakohaste vahendite abil oma reisidest kolmandasse riiki või elamisest kolmandas riigis.
5. Liikmesriigid vahetavad aegsasti teavet kodanikele mõeldud reisinõuannetes tehtud muudatuste kohta, eelkõige siis, kui on tekkinud kriisiolukord, ning püüavad tagada, et antavad nõuanded oleksid järjepidevad.“

(5) 2. peatükki lisatakse artikkel 13a:

*„Artikkel 13a
Kriisile reageerimine*

1. Kriisi tekkides teevad liit ja liikmesriigid tihedalt koostööd, et tagada esindamata kodanikele tõhus abi. Nad teavitavad üksteist võimaluse korral aegsasti olemasolevatest evakuaatsioonivõimalustest, sealhulgas operatsioonidest, milleks kasutatakse sõjalisi vahendeid.
2. Vajaduse korral võivad liikmesriike toetada ühised konsulaarrühmad, mis koosnevad liikmesriikide, eelkõige kriisist mõjutatud kolmandas riigis esindamata liikmesriikide, Euroopa välis teenistuse ja komisjoni talituste ekspertidest. Ühised konsulaarrühmad peavad olema valmis kiireks lähetuseks konsulaarkriisist mõjutatud kolmandatesse riikidesse. Osalus ühistes konsulaarrühmades peab olema vabatahtlik.
3. Asjakohasel juhul vastutab (vastutavad) juhtriik või abi koordineeriv liikmesriik (abi koordineerivad liikmesriigid) teiste asjaomaste liikmesriikide, liidu delegatsiooni ja Euroopa välis teenistuse keskasutuse toetusel kogu esindamata kodanikele antava abi koordineerimise eest. Liikmesriigid annavad juhtriigile või abi koordineerivale liikmesriigile (abi koordineerivatele liikmesriikidele) kogu vajaliku teabe oma esindamata kodanike kohta, kes viibivad kriisiolukorras.
4. Abi andes võivad liikmesriigid vajaduse korral taotleda toetust sellistest liidu vahenditest nagu Euroopa välis teenistuse kriisiohjestruktuurid ja selle kriisidele reageerimise keskus ning otsuse nr 1313/2013/EL (liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta) artikliga 7 loodud hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus.“

(6) Lisatakse 2a. peatükk:

„2a. PEATÜKK TEABE ESITAMINE

Artikkel 13b

Teabe esitamine ja levitamine

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale vähemalt kord aastas järgmise teabe:
 - (a) oma konsulaarvõrgustike kontaktisikute ajakohastatud nimekirjad;
 - (b) nende kolmandate riikide loetelud, kus neid esindab mõni teine liikmesriik või kus nad ise esindavad vastavalt artikli 7 lõikele 2 alaliselt mõnda teist liikmesriiki;
 - (c) artikli 7 lõike 2 kohaselt sõlmitud praktilised kokkulepped;
 - (d) eelneval aastal artiklis 2 osutatud konsulaarkaitse saanud esindamata kodanike arv kodakondsuse ja kolmandate riikide kaupa;
 - (e) eelneval aastal artiklite 14 ja 15 kohaselt esitatud ja saadud hüvitamistaotluste arv.

Kui liikmesriik on otsustanud artikli 2 lõike 2 kohaselt kohaldada käesolevat direktiivi aukonsulite pakutava konsulaarkaitse suhtes, peab punktis a osutatud nimekiri sisaldama aukonsuleid ning teavet selle kohta, mil määral on aukonsulid konkreetsel juhul pädevad kaitset pakkuma ja eelkõige kas neil on õigus välja anda ELi tagasipöördumistunnistusi.

2. Liikmesriigid, komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus teevad lõike 1 punktides a, b ja c osutatud teabe üldsusele kättesaadavaks viisil, mis tagab esitatud teabe sidususe.
3. Komisjoni nõudmisel esitavad liikmesriigid lõikes 1 osutatud teabe masinloetavas vormingus.
4. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse konkreetne masinloetav vorming lõikes 1 osutatud teabe esitamiseks. Sellised rakendusaktid võetakse vastu artikli 15a lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse korras.

Artikkel 13c

Teave liidu kodanikele

1. Liikmesriigid võtavad meetmeid, mille abil teavitada oma kodanikke nende õigusest, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis c. Eelkõige võidakse võtta järgmisi meetmeid:
 - (a) ELi toimimise lepingu artikli 23 esimese lause trükkimine passi;
 - (b) konsulaarkaitse saamise õigust käsitleva teabe lisamine reisinõuannetesse ja konsulaarkaitsega seotud kampaaniatesse;
 - (c) teavituskampaaniate korraldamisel koostöö tegemine kolmandatesse riikidesse reise pakkuvate reisijateveoteenuse osutajate ja transpordisõlmedega.

2. Liidu kodanikke aitavad nende õigusest konsulaarkaitsele teavitada ka komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus.“

(7) Artiklid 14 ja 15 asendatakse järgmistega:

*„Artikkel 14
Üldnormid*

1. Kõik kulud, mille tasumist abistav liikmesriik esindamata kodanikelt konsulaarkaitse pakkumise eest nõuab, peavad olema samasugused kui need, mida ta nõuaks oma kodanikelt.
2. Kui esindamata kodanik ei suuda lõikes 1 osutatud kulud abistavale liikmesriigile abitaotluse esitamise ajal tasuda, võib abistav liikmesriik nõuda, et esindamata kodanik allkirjastaks tagasimaksekohustuse. Selle alusel võib abistav liikmesriik nõuda, et esindamata kodanik tasuks need kulud pärast seda, kui abi osutamisest on möödunud neli nädalat.

Asjaolu, et esindamata kodanik ei suuda abitaotluse esitamisel lõikes 1 osutatud kulud tasuda, ei mõjuta tema õigust saada konsulaarkaitset.

3. Kui esindamata kodanik, kellele on antud konsulaarkaitse, ei ole tasunud lõikes 1 osutatud kulud abitaotluse esitamisel ega abistava liikmesriigi poolt lõike 2 kohaselt esitatud nõude alusel, võib abistav liikmesriik 12 kuu jooksul alates lõikes 2 osutatud tagasimaksekohustuse allkirjastamise kuupäevast nõuda, et kulud tasuks esindamata kodaniku kodakondsusjärgne liikmesriik.

Esindamata kodaniku kodakondsusjärgne liikmesriik hüvitab need kulud mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud alates nõude esitamise kuupäevast. Esindamata kodaniku kodakondsusjärgne liikmesriik võib paluda asjaomasel esindamata kodanikul need kulud tagasi maksta.

4. Kui esindamata kodanikule antav konsulaarkaitse tekitab diplomaatilistele või konsulaarasutustele ebatavaliselt suuri, kuid vältimatuid ja õigustatud reisi-, majutus- või tõlkekulusid, võib abistav liikmesriik 12 kuu jooksul alates abi andmisest paluda otse esindamata kodaniku kodakondsusjärgselt liikmesriigilt need kulud hüvitada, ning esindamata kodaniku kodakondsusjärgne liikmesriik peab tegema seda mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud.
5. Liikmesriigid hüvitavad liidu delegatsioonidele nende toetuse konsulaarkaitse pakkumisel esindamata kodanikele. Kulude hüvitamine kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi poolt tagab, et liidu delegatsioonid ei kuluta toetuse pakkumiseks täiendavaid ressursse.
6. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse lõikes 2 osutatud tagasimaksekohustuse standardvorm ja standardvorm lõikes 3 osutatud tagasimaksenõude jaoks, mis esitatakse kodakondsusjärgsele liikmesriigile. Need rakendusaktid võetakse vastu artikli 15a lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse korras.

*Artikkel 15
Lihtsustatud menetlus kriisiolukordades*

1. Kriisiolukordades ja juhul kui esindamata kodanik ei ole saanud toetuse kulud juba ise tagasi maksnud, võib abistav liikmesriik taotleda esindamata kodaniku kodakondsusjärgselt liikmesriigilt kulude hüvitamist isegi siis, kui

esindamata kodanik ei ole allkirjastanud artikli 14 lõike 2 kohast tagasimaksekohustust. See ei takista esindamata kodaniku kodakondsusjärgsel liikmesriigil nõuda asjaomaselt esindamata kodanikult kulude tagasimaksmist riigisiseste õigusnormide alusel.

2. Abistav liikmesriik võib paluda esindamata kodaniku kodakondsusjärgsel liikmesriigilt hüvitada lõikes 1 osutatud kulud proportsionaalselt, jagades tegelikult kantud kulude kogusumma abi saanud kodanike arvuga.
3. Kui mõnes lõikes 1 osutatud kriisiolukorras ei ole võimalik esindatud ja esindamata kodanikke eristada või ei ole see praktikas teostatav ning juhul kui võimalus abistada esindamata kodanikke eeldab või tähendab abi andmist kodanikele, kes võivad olla esindatud, kohaldatakse lõigetes 1 ja 2 sätestatud menetlust ka sellise konsulaarkaitse suhtes, mida abistav liikmesriik annab kriisiolukorras mõne teise liikmesriigi esindatavatele kodanikele.
4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse ka olukordades, kus liikmesriiki on konsulaarkaitse andmisel toetanud liidu delegatsioon. Kulude hüvitamine kodaniku kodakondsusjärgse liikmesriigi poolt tagab, et liidu delegatsioonid ei kuluta toetuse pakkumiseks täiendavaid ressursse.
5. Lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt taotletud hüvitist võetakse arvesse liidu elanikkonnakaitse mehhanismist kolmandates riikides aset leidvate suurõnnetuste korral liidu kodanikele antava konsulaarabi toetuseks antava võimaliku panuse kindlaksmääramisel kooskõlas otsusega nr 1313/2013/EL.“

(8) 4. peatükki lisatakse artikkel 15a:

*„Artikkel 15a
Komiteemenetlus*

1. Komisjoni abistab komitee. See komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011* tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).“

(9) Lisatakse artiklid 16a ja 16b:

*„Artikkel 16a
Isikuandmete kaitse*

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel töötlevad liikmesriikide pädevad asutused isikuandmeid üksnes selleks, et
 - (a) suunata konsulaarkaitset taotleva isiku taotlus vastavalt artiklile 3 või 7 edasi;

- (b) kontrollida konsulaarkaitset taotleva isiku isikusamasust kooskõlas artiklis 8 sätestatud menetlusega;
 - (c) pakkuda sellele isikule konsulaarkaitset, eelkõige abi, mille liigid on loetletud artiklis 9;
 - (d) teha koostööd, koordineerida ja pakkuda tuge kooskõlas artiklitega 10 ja 11 ning artikli 13 lõikega 1 ja artikliga 13a;
 - (e) esitada artikli 10 lõikes 4 ja artikli 13b lõikes 1 osutatud kontaktandmed;
 - (f) menetleda pakutud konsulaarkaitse kulude hüvitamise taotlusi kooskõlas artiklitega 14 ja 15.
2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel töötlevad liidu institutsioonid ja organid isikuandmeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725* tähenduses üksnes juhul, kui see on vajalik artikli 10 lõikes 1 ning artiklites 11, 13 ja 13a osutatud ülesannete täitmiseks, artikli 10 lõike 4 ja artikli 13b lõike 1 kohaselt saadud teabe töötlemiseks või rahalise hüvitise taotluste menetlemiseks kooskõlas artikli 14 lõikega 5 ja artikli 15 lõikega 4.
 3. Lõigete 1 ja 2 kohasel isikuandmete töötlemisel käsitatakse liikmesriikide pädevaid asutusi ning liidu institutsioone ja organeid nende käesoleva direktiivi kohase tegevuse raames vastutavate töötlejatena, nagu on osutatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679** artikli 4 lõikes 7 ning määruse (EL) 2018/1725 artikli 3 lõikes 8.
 4. Lõigete 1 ja 2 kohaselt töödeldavaid isikuandmeid, nagu konsulaarkaitset vajava isiku isikusamasus ja konsulaarjuhtumi asjaolud, piiratakse sellega, mis on vajalik nendes lõigetes osutatud ülesannete täitmiseks.
 5. Liikmesriikide pädevad asutused ning liidu institutsioonid ja organid võivad töödelda isikuandmeid, millest nähtuvad isiku rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, aga ka geneetilisi andmeid, füüsilise isiku kordumatuks tuvastamiseks kasutatavaid biomeetrilisi andmeid, terviseandmeid, seksuaalelu või seksuaalset sättumust käsitlevaid andmeid või konsulaarkaitset vajava isiku kohta tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste ja tema süütegudega seotud isikuandmeid vaid juhul, kui see on rangelt vajalik, et täita selle isiku huvides artiklites 9, 10, 11 ja 13a osutatud ülesandeid.
 6. Lõikes 5 osutatud isikuandmeid töödeldes tagavad liikmesriikide pädevad asutused ning liidu institutsioonid ja organid sobivate ja konkreetsete meetmete võtmise andmesubjektide huvide kaitseks. Samuti kehtestavad nad vajalikud sise-eeskirjad ning võtavad vajalikke tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et hoida ära loata juurdepääs sellistele isikuandmetele ja nende andmete edastamine.
 7. Käesoleva direktiivi kohaldamisel edastavad liikmesriikide pädevad asutused isikuandmeid kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile üksnes artiklites 9, 10 ja 13a osutatud ülesannete täitmiseks ning kooskõlas määruse (EL) 2016/679 V peatükiga.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel edastavad liidu institutsioonid ja organid isikuandmeid kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile üksnes artikli 10 lõikes 1 ning artiklites 11 ja 13a osutatud ülesannete täitmiseks ja kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 V peatükiga.

8. Abistav liikmesriik, kodakondsusjärgne liikmesriik ning asjakohasel juhul liidu institutsioonid ja organid säilitavad abistatava isiku isikuandmeid ainult nii kaua, kui see on vajalik lõigetes 1 ja 2 osutatud ülesannete täitmiseks. Abistav liikmesriik ega liidu institutsioonid ja organid ei tohi mingil juhul säilitada isikuandmeid kauem kui 12 kuud ning kodakondsusjärgne liikmesriik kauem kui 24 kuud alates nende kogumise kuupäevast. Artikli 10 lõike 4 ja artikli 13b lõike 1 kohaselt vahetatud kontaktisikute andmeid säilitatakse ainult seni, kuni need isikud täidavad asjaomast ülesannet.

Isikuandmed kustutatakse võimalikult kiiresti pärast lõikes 1 või 2 osutatud ülesannete täitmist ja hiljemalt siis, kui esimeses lõigus osutatud säilitamistähtaeg on läbi saanud.

Artikkel 16b

Õiguskaitsevahendid

Liikmesriigid tagavad, et juhul kui rikutakse esindamata kodanike käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi, saavad need kodanikud kasutada mõnda oma liikmesriigi õiguse kohast tõhusat õiguskaitsevahendit.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).“

- (10) Artiklisse 19 lisatakse lõige 3:

„3. Komisjon hindab käesolevat direktiivi kõige varem [kaheksa aastat pärast muutmisdirektiivi ülevõtmise tähtaega] ning esitab oma peamised järeldused aruandes, mis saadetakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Liikmesriigid esitavad komisjonile hindamisaruande koostamiseks vajaliku teabe.“

- (11) I ja II lisa jäetakse välja.

Artikkel 2

Direktiivi (EL) 2019/997 artikli 5 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Kui taotlejal ei ole võimalik taotluse esitamisel abistavale liikmesriigile kohaldatavaid lõivusid tasuda, kohaldatakse direktiivi (EL) 2015/637 artikli 14 lõikeid 2 ja 3 ning artiklit 15.“

Artikkel 3

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt *[kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist]*. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 5

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub**
- 3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele**
 - 3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund*
 - 3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus*
 - 3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
 - 3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele**

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse liidu esindamata kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides, ning direktiivi (EL) 2019/997, millega kehtestatakse ELi tagasipöördumistunnistus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Konsulaarkaitse

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

uut meetet

uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest³⁸

olemasoleva meetme pikendamist

ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärk

Selle poliitikaalgatuse üldeesmärk on parandada konsulaarkaitse saamise õiguse kasutamist.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1

Suurendada liidu kodanike õiguskindlust seoses konsulaarkaitse saamise õiguse ulatusega.

Erieesmärk nr 2

Tagada selge rollijaotus ning selged koordineerimis- ja koostöömehhanismid liikmesriikide ja liidu delegatsioonide vahel, sealhulgas juhuks, kui tekib kriis.

Erieesmärk nr 3

Parandada teabe jagamist esindamata liidu kodanikele ja nende kodanikega toimuvat suhtlust.

Erieesmärk nr 4

Tõhustada rahalise hüvitamise korda ja laiendada selle kasutamist.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Käesolev ettepanek peaks aitama kohandada konsulaarkaitse raamistikku praegustele ja tulevastele väljakutsetele ning seega peaks selle mõju olema praeguse olukorraga võrreldes positiivne. Esindamata kodaniku mõiste täpsustamine aitab suurendada õiguskindlust, mis peaks omakorda muutma liidu kodanikele antava konsulaarabi

38 Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

tulemuslikumaks. Liidu delegatsioonide tugevam toetav roll ning ülesannete selgem jaotus liikmesriikide ja liidu delegatsioonide vahel kohalikel koostöökoosolekutel toob eeldatavasti kaasa suurema õiguskindluse ja direktiivi normide tulemuslikuma kohaldamise nii kriisi- kui ka muudes olukordades. Tõhusam ja sujuvam koordineerimine aitab anda liidu kodanikele, eriti kriisiolukordades, paremini abi ja kasutada selleks parimal viisil ära kõik selle ülesande jaoks eraldatud liidu vahendid. Lisaks aitab liikmesriikide konsulaarvõrgustike ja liidu vaheline tõhustatud koostöö liidu kodanikega konsulaarküsimustes tulemuslikumalt ja järjepidevamalt suhelda. Kui välismaal viibivad kodanikud end sagedamini registreerivad, on liikmesriikidel võimalik neid paremini abistada.

Lõpetuseks aitab abistava ja kodakondsusjärgse liikmesriigi senise halduskoormuse vähendamine suurendada rahalise hüvitamise korra kasulikkust. Lisaks täidab hüvitamismehhanismi laiendamine liidu delegatsioonidele lünga, mis takistab neil anda liikmesriikidele praktilist toetust liidu kodanikele abi osutamisel.

Põhjalikum ülevaade algatuse mõjust on esitatud ettepanekule lisatud mõjuhindangus.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Erieesmärk nr 1

- Selliste esindamata liidu kodanike arv, kellele on antud abi.
- Esindamata liidu kodanike poolt seoses konsulaarkaitse saamise õiguse rikkumisega esitatud kaebuste ja algatatud kohtuasjade arv.

Erieesmärk nr 2

- Korraldatud kohaliku konsulaartöö koordineerimise õppuste arv.
- Liikmesriikide ametiasutuste poolt liidu delegatsioonidele esitatud toetustaotluste arv ja liik.

Erieesmärk nr 3

- Liidu kodanike teadlikkuse tase seoses nende õigusega konsulaarkaitsele.
- Nende kodanike arv, kes on end registreerinud välismaal elavate või reisivatena.
- Riikide tasandil korraldatud teadlikkuse suurendamise kampaaniate ja muude sarnase eesmärgiga meetmete arv.

Erieesmärk nr 4

- Esitatud ja saadud hüvitamistaotluste arv.
- Keskmine aeg, mis kulub taotluse esitamisest väljamakse tegemiseni.
- Nende juhtumite arv, mille korral kulud on jäetud hüvitamata.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Rakendamise esialgne ajakava on järgmine:

2024: direktiivi jõustumine.

2026: direktiivi ülevõtmine ja kohaldamine liikmesriikides.

- 1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

Nagu on juba märgitud mõjuhinnaangus,³⁹ mis on lisatud komisjoni ettepanekule, millest võrsus hiljem direktiiv (EL) 2015/637, saab esindamata kodanikega seotud ühiseid liidu standardeid, kaitsemeetmeid ning selgeid koostöö- ja koordineerimismenetlusi paremini kehtestada liidu tasandil. Osutatud mõjuhinnaangus esitatud subsidiaarsuse põhjendused kehtivad ka käesoleval juhul. Õigus konsulaarkaitsele on endiselt piiriülene ja moodustab liidu kodakondsuse lahutamatu osa, mis nõuab liidu tasandi koostööd ja koordineerimist.

Direktiivi (EL) 2015/637 ülevõtmistähtaja möödudes 2018. aastal on komisjon selle rakendamist tähelepanelikult jälginud ja jõudnud järeldusele, et liidu tasandil on vaja võtta täiendavaid meetmeid. Ilma ajaldiste ja tulemuslike liidu meetmeteta takistaksid käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnaangus kirjeldatud probleemid ja põhjused endiselt konsulaarkaitse saamise õiguse reaalselt kasutamist.

Kui liidu tasandil meetmeid ei võeta, ei pruugita konsulaarkaitsega seotud liidu kodanike õigusi endiselt reaalselt kasutada ning liidu delegatsioonide lisaväärtus jääks selles kontekstis tarvitamata.

Koostööd välismaal abi vajavate liidu kodanike toetamiseks saab soodustada üksnes liidu koordineeritud sekkumisega. Liidul, eelkõige Euroopa välisteenistusel ja komisjonil (Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO)) on head võimalused võtta koordineeriv roll sellisel viisil ja sellises ulatuses, mida liikmesriigid omal algatusel võtta ei saa.

- 1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

2. septembril 2022 avaldas komisjon aruande direktiivi (EL) 2015/637 rakendamise ja kohaldamise kohta.

Aruandes jõuti järeldusele, et direktiiv (EL) 2015/637 on enamasti aidanud saavutada oma eesmärgi ehk hõlbustada liidu kodanikel kasutada oma konsulaarkaitsega seotud õigusi kolmandates riikides, kus nende kodakondsusjärgne liikmesriik ei ole esindatud.

Samas märgiti aga, et konsulaarkaitse taotluste esitamiseni viivate kriiside arv ja ulatus suurenevad. COVID-19 pandeemia (mis oli oma ulatuselt ja keerukuselt enneolematu), kriis Afganistanis, Venemaa agressioonisõda Ukrainas, konflikt Sudaanis, repatrieerimine Iisraelist ja Gazast ning muud sarnased kriisid on andnud võimaluse teha kindlaks püsivad lüngad ja kaaluda, kuidas tugevdada liidu kodanike õigust konsulaarkaitsele.

Aruandes leiti, et meetmeid võiks täpsustada ja ühtlustada, et konsulaarkaitse andmist esindamata kodanikele veelgi hõlbustada. Selleks on vaja muu hulgas suurendada õiguskindlust abisaajate jaoks ja tagada kaitse olenemata sellest, millises

39 [SEK\(2011\) 1556 \(lõplik\)](#).

maailma kohas nad asuvad. Samuti võiks kaaluda teabe jagamise ja edastamise paremat koordineerimist. Ka on kriisideks valmisoleku tagamiseks vaja rohkem kasutada prognoosivahendeid, eriti kui arvestada, millised tagajärjed on piisava konsulaarkaitse andmise ebaõnnestumisel inimese jaoks. Liidu delegatsioonide ametlik roll ning nendepoolne koordineerimine ja koostöö liikmesriikidega võiks paremini kajastada nende tegelikku kohapealset tööd. Ühtlasi suurendaks see õiguskindlust.

- 1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*

Käesolev ettepanek on kooskõlas liidu elanikkonnakaitse mehhanismiga, mis on loodud otsusega nr 1313/2013/EL.

- 1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Vajalikke kulusid rahastatakse olemasolevatest eelarvevahenditest.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

Piiratud kestusega

- hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2024–2026,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

- tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

- rakendusametite kaudu

Jagatud eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- Euroopa Investeerimispingale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

--

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Direktiivi hinnatakse kaheksa aastat pärast selle ülevõtmise tähtaja möödumist. Komisjon esitab hindamise tulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Käesolev ettepanek ei muuda kehtivat eelarve täitmise viisi, rahastuse rakendamise mehhanisme, maksete tegemise korda ega kontrollistrateegiat, mida komisjon juba kasutab.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Käesolevas finantselgituses käsitletakse personalikulusid. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardriske ja -kontrollisüsteeme.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Käesolev algatus ei mõjuta komisjoni olemasolevate kontrollimeetmete kulutõhusust.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Käesolevas finantselgituses käsitletakse personalikulusid. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardnorme.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁴⁰	EFTA riigid ⁴¹	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid ⁴²	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
	[XX.YY.YY.YY]	Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
	[XX.YY.YY.YY]		JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

40 Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

41 EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

42 Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr	
--	----	--

DG: <.....>			Aasta N ⁴³	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			KOKKU
○ Tegevusassigneeringud										
Eelarverida ⁴⁴	Kulukohustused	(1a)								
	Maksed	(2a)								
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)								
	Maksed	(2b)								
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁴⁵										
Eelarverida		(3)								
DG <....> assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3								
	Maksed	= 2a + 2b +3								

43 N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevatel aastatel puhul.

44 Eelarve ametliku liigenduse kohaselt.

45 Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

○ Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)								
	Maksed	(5)								
○ Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI <...> assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6								
	Maksed	= 5 + 6								

Juhul kui ettepanek/algatus mõjutab mitut rubriiki, tuleb eelmist punkti korrata

○ Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused	(4)								
	Maksed	(5)								
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)		(6)								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–6 assigneeringud KOKKU (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6								
	Maksed	= 5 + 6								

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (praeguses mitmeaastases finantsraamistiku s ⁴⁶)
DG: JUST (õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat)				
○ Personalikulud		0,043	0,014	0,057
○ Muud halduskulud				
DG JUST KOKKU	Assigneeringud	0,043	0,014	0,057
DG: EEAS (Euroopa välissteenistus)				
○ Personalikulud				
○ Muud halduskulud		0,038	0,038	0,076
DG EEAS KOKKU	Assigneeringud	0,038	0,038	0,076
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,081	0,052	0,133

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2026	2027	KOKKU
--	------	------	--------------

46 Algatuse tulevane finantsmõju 2027. aasta järgsetele aastatele ei piira 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohaldamist.

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,081	0,052	0,133
	Maksed	0,081	0,052	0,133

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta N		Aasta N + 1		Aasta N + 2		Aasta N + 3		Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						KOKKU	
	VÄLJUNDID																	
	↓	Väljundi liik ⁴⁷	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁴⁸ ...																		
- Väljund																		
- Väljund																		
- Väljund																		
Erieesmärk nr 1 kokku																		
ERIEESMÄRK nr 2 ...																		
- Väljund																		
Erieesmärk nr 2 kokku																		
KOKKU																		

47 Väljunditena käsitatakse tarnitavaid tooteid ja osutatavaid teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

48 Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2026	2027	KOKKU
--	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7			
Personalikulud	0,043	0,014	0,057
Muud halduskulud	0,038	0,038	0,076
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	0,081	0,052	0,133

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 ⁴⁹ välja jäävad kulud			
Personalikulud			
Muud halduskulud			
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku			

KOKKU	0,081	0,052	0,133
--------------	--------------	--------------	--------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

49 Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

*Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina**

	2026	2027
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	0,25	0,083
20 01 02 03 (delegatsioonides)		
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)		
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)		
Muud eelarvread (märkige)		
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)		
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)		
XX 01 xx yy zz ⁵⁰	- peakorteris	
	- delegatsioonides	
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)		
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)		
Muud eelarvread (märkige)		
KOKKU	0,25	0,083

* Rubriigi 7 personalihalduskulud hõlmavad õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadis üht täistööaja ekvivalenti kolmeks kuuks esimesel rakendamisaastal ja seejärel üheks kuuks aastas. Seega on personali hinnanguliselt vaja vähem kui ühe täistööaja ekvivalendi ulatuses.

Konsulaarkaitse tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Liikmesriikidelt saadud teabe kogumine ja levitamine komisjoni veebisaidil.
Koosseisuvälised töötajad	

50 Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.
- tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.
- nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ¹	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

1 N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - omavahenditele
 - muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ²						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

2 Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.